

ACTA HISTRIAE

30, 2022, 4

UDK/UDC 94(05)

ISSN 1318-0185
e-ISSN 2591-1767

Zgodovinsko društvo za južno Primorsko - Koper
Società storica del Litorale - Capodistria

ACTA HISTRIAE

30, 2022, 4

V čast Salvatorju Žitku
In onore di Salvator Žitko
In honour of Salvator Žitko

KOPER 2022

ISSN 1318-0185
e-ISSN 2591-1767

UDK/UDC 94(05)

Letnik 30, leto 2022, številka 4

**Odgovorni urednik/
Direttore responsabile/
Editor in Chief:**

Darko Darovec

**Uredniški odbor/
Comitato di redazione/
Board of Editors:**

Gorazd Bajc, Furio Bianco (IT), Stuart Carroll (UK), Angel Casals Martinez (ES), Alessandro Casellato (IT), Flavij Bonin, Dragica Čeč, Lovorka Čoralić (HR), Darko Darovec, Lucien Faggion (FR), Marco Fincardi (IT), Darko Friš, Aleš Maver, Borut Klabjan, John Martin (USA), Robert Matijašić (HR), Darja Mihelič, Edward Muir (USA), Žiga Oman, Polona Tratnik, Jože Pirjevec, Egon Pelikan, Luciano Pezzolo (IT), Claudio Povoło (IT), Marijan Premović (MNE), Luca Rossetto (IT), Vida Rožac Darovec, Andrej Studen, Marta Verginella, Salvator Žitko

**Uredniki/Redattori/
Editors:**

Urška Lampe, Gorazd Bajc, Lara Petra Skela, Marjan Horvat, Žiga Oman

**Prevodi/Traduzioni/
Translations:**

Petra Berlot

**Lektorji/Supervisione/
Language Editors:**

Urška Lampe (angl., slo.), Gorazd Bajc (it.), Lara Petra Skela (angl., slo.)

**Izdajatelj/Editori/
Published by:**

Zgodovinsko društvo za južno Primorsko - Koper / Società storica del Litorale - Capodistria® / Institut IRRIS za raziskave, razvoj in strategije družbe, kulture in okolja / Institute IRRIS for Research, Development and Strategies of Society, Culture and Environment / Istituto IRRIS di ricerca, sviluppo e strategie della società, cultura e ambiente®

Sedež/Sede/Address:

Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, SI-6000, Koper-Capodistria, Garibaldijeva 18 / Via Garibaldi 18, e-mail: actahistriae@gmail.com; https://zdjp.si/

Tisk/Stampa/Print:

Založništvo PADRE d.o.o.

Naklada/Tiratura/Copies:

300 izvodov/copie/copies

**Finančna podpora/
Supporto finanziario/
Financially supported by:**

Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije / Slovenian Research Agency, Mestna občina Koper

**Slika na naslovnici/
Foto di copertina/
Picture on the cover:**

Koprsko pristanišče (avtor: Salvator Žitko, 1962) / Porto di Capodistria (autore: Salvator Žitko, 1962) / Port of Koper (author: Salvator Žitko, 1962).

Redakcija te številke je bila zaključena 15. decembra 2022.

Revija Acta Histriae je vključena v naslednje podatkovne baze / Gli articoli pubblicati in questa rivista sono inclusi nei seguenti indici di citazione / Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in: CLARIVATE ANALYTICS (USA): Social Sciences Citation Index (SSCI), Social Scisearch, Arts and Humanities Citation Index (A&HCI), Journal Citation Reports / Social Sciences Edition (USA); IBZ, Internationale Bibliographie der Zeitschriftenliteratur (GER); International Bibliography of the Social Sciences (IBSS) (UK); Referativnyi Zhurnal Viniti (RUS); European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS); Elsevier B. V.: SCOPUS (NL); DOAJ.

To delo je objavljeno pod licenco / Quest'opera è distribuita con Licenza / This work is licensed under a Creative Commons BY-NC 4.0.

Navodila avtorjem in vsi članki v barvni verziji so prosto dostopni na spletni strani: <https://zdjp.si>.

Le norme redazionali e tutti gli articoli nella versione a colori sono disponibili gratuitamente sul sito: <https://zdjp.si/it/>.

The submission guidelines and all articles are freely available in color via website <http://https://zdjp.si/en/>.

VSEBINA / INDICE GENERALE / CONTENTS

Darja Mihelič: Korenine piranske družine Petrogna/Petronio (1257–1350) 757
Le radici della famiglia Petrogna/Petronio di Pirano (1257–1350)
The Roots of the Petrogna/Petronio Family of Piran (1257–1350)

Marijan Premović: Banditry in Zeta in the Balšić Period (1360–1421) 799
Brigantaggio a Zeta nel periodo dei Balšić (1360–1421)
Razbojništvo v Zeti v času Balšićev (1360–1421)

Dušan Mlacović: Koper v poznem srednjem veku: opažanja o mestu in njegovih portah po pregledu knjig koprskih vicedominov s konca 14. stoletja 819
Capodistria nel tardo medioevo: osservazioni sulla città e le sue porte dopo una disamina dei quaderni dei vicedomini capodistriani della fine del XIV secolo
Late Medieval Koper: Observations about the Town and Its Portae from a Survey of the Books of the Koper Vicedomini from the End of the 14th Century

Darko Darovec: Knjiga koprskih kapetanov Slovanov (1587–1724) 855
Il libro di capitani degli Slavi di Capodistria (1587–1724)
The Book of the Koper Captains of the Slavs (1587–1724)

Lovorka Čoralić: Zadarski plemić Josip Antun Fanfognja – zapovjednik mletačkih prekomorskih pješačkih postrojbi u 18. stoljeću 909
Il nobile Giuseppe Antonio Fanfognia di Zara – comandante delle formazioni di fanteria oltremarina della serenissima nel settecento
Nobleman of Zadar Joseph Anthony Fanfognia – Commander of Venetian Overseas Infantry Units in the Eighteenth Century

Claudio Povoło: Violenza e inimicizie tra cinque e seicento. Due pratiche sociali nella loro dimensione antropologico-giuridica 933
Violence and Enmity between the 16th and 17th Centuries. Two Social Practices in their Legal Anthropological Dimensions
Nasilje in sovražnost v 16. in 17. stoletju. Družbeni praksi v pravno-antropološki dimenziji

Žiga Oman: Sosedje in sovražniki: reševanje sporov pred ljubljanskim mestnim svetom v zgodnjem novem veku (1521–1671) 973
Vicini e nemici: risoluzione dei conflitti davanti al consiglio comunale di Lubiana nella prima età moderna (1521–1671)
Neighbours and Enemies: Dispute Settlement before the Ljubljana Town Council in the Early Modern Period (1521–1671)

Tilen Glavina: »Lakomen volk in uničevalec Kristusove vere.«
 Vergerijane (1550): povod ali rezultat pregona
 Petra Pavla Vergerija? 1015
«L'avido lupo e distruggitore della fede di Christo». Le Vergeriane (1550): pretesto o conseguenza della persecuzione di Pier Paolo Vergerio?
"A Greedy Wolf and Destroyer of the Faith of Christ." Le Vergeriane (1550): A Cause or a Result of the Persecution against Pier Paolo Vergerio?

Furio Bianco: Tra storia e stampe popolari in età moderna. *Perfetta, e veridica relatione, delli processi criminali, et essecutioni delli medesimi, fattasi contro li tre conti, Francesco Nadasdi, Pietro di Zrin, e Francesco Cristofforo Frangepani (1671)* 1039
Between History and Popular Print in the Modern Age. Perfetta, e veridica relatione, delli processi criminali, et essecutioni delli medesimi, fattasi contro li tre conti, Francesco Nadasdi, Pietro di Zrin, e Francesco Cristofforo Frangepani (1671)
Med zgodovino in ljudskim tiskom v novem veku. Perfetta, e veridica relatione, delli processi criminali, et essecutioni delli medesimi, fattasi contro li tre conti, Francesco Nadasdi, Pietro di Zrin, e Francesco Cristofforo Frangepani (1671)

Borut Klabjan: Za boga, narod in domovino! Katero? Vprašanje verskih, narodnih in državnih pripadnosti ter vloge češke in moravske duhovščine v Istri pred in po prvi svetovni vojni 1057
Per dio, nazione e patria! Quale? La questione delle affiliazioni religiose, nazionali e statuali e il ruolo del clero boemo e moravo in Istria prima e dopo la prima guerra mondiale
For God, Nation and Motherland! Which One? The Question of Religious, National and State Affiliation, and the Role of Czech and Moravian Priests in Istra before and after World War I

Andrej Rahten: Josip Vilfan v prvem desetletju panevropskega gibanja 1075
 Josip Vilfan nella prima decade del movimento paneuropeo
Josip Vilfan in the First Decade of the Paneuropean Movement

- Martin Bele:** Prispevek k podrobnejši osvetlitvi družinskih vezi in mladostnih let dr. Antona Korošca – družina in mladost Bižikovega Toneta 1095
Contributo a una delucidazione più dettagliata dei legami famigliari e degli anni giovanili del dott. Anton Korošec – la famiglia e la gioventù di Tone Bižik
Contribution to a More Detailed Exposure of Family Relations and Younger Years of Dr. Anton Korošec – Bižik Tone
- Urška Lampe:** Tajna misija Josipa Smodlake v Rim: prvi poskus neposrednega sporazuma med Jugoslavijo in Italijo, oktober 1945–januar 1946 1115
La missione segreta di Josip Smodlaka a Roma: il primo tentativo di accordo diretto tra la Jugoslavia e l'Italia, ottobre 1945-gennaio 1946
The Secret Mission of Josip Smodlaka to Rome: The First Attempt at a Direct Agreement between Yugoslavia and Italy, October 1945–January 1946
- Ana Šela:** Delovanje slovenske službe državne varnosti v osemdesetih letih 20. stoletja 1137
Il funzionamento del sloveno servizio di sicurezza nazionale negli anni ottanta
Functioning of the Slovenian State Security Service in the 1980s
- Aleš Maver:** Narod na preklic? Oblikovanje beloruske identitete v primerjavi s slovensko 1159
Una nazione a revoca? La formazione dell'identità bielorusa a confronto con quella slovena
A Nation to Recall? Formation of Belarusian Identity Compared to the Slovenian Case
- Marjan Horvat:** Uporabe ljudskih pravljič v legitimizaciji političnih ideologij 20. stoletja: nenavadni primer slovenske verzije pravljičice Repa velikanka in jugoslovanski samoupravni socializem 1185
L'uso dei racconti popolari nella legittimazione delle ideologie politiche del novecento: l'esempio insolito della versione slovena del racconto La rapa gigante e il socialismo di autogestione jugoslavo
The Use of Folktales in the Legitimization of Political Ideologies of the 20th Century: The Unusual Case of the Slovenian Version of the Folktale The Gigantic Turnip and Yugoslav Self-governing Socialism
- Polona Tratnik:** The Pre–Enlightenment Formation of the Emerging Modern Scientific Episteme and Building Community from Mythical Discourse 1215
La formazione pre-illuministica dell'emergente episteme scientifica moderna e la costruzione della comunità partendo da un discorso mitico
Predrazsvetljensko oblikovanje modernega znanstvenega epistema in grajenje skupnosti iz mitskega diskurza

KORENINE PIRANSKE DRUŽINE PETROGNA/PETRONIO (1257–1350)

Darja MIHELIC

Murnikova ulica 18, 1000 Ljubljana, Slovenija

e-mail: mihelic@zrc-sazu.si

IZVLEČEK

Prispevek opisuje prve znane začetke družine Petrogna, kasneje Petronio po nekaterih objavah virov, zlasti pa po rokopisnem gradivu piranske enote Pokrajinskega arhiva Koper: po notarskih in vicedominskih knjigah ter oporokah do srede 14. stoletja. Članom družine sledi skozi pet generacij od pradede Dominica prek njegovih otrok, njihovih potomcev do pravnukov. Predstavlja njihovo poslovanje in sorodstvene vezi.

Ključne besede: srednji vek, Piran, družina Petrogna, družina Petronio, piranske notarske knjige, piranske vicedominske knjige, piranske oporoke

LE RADICI DELLA FAMIGLIA PETROGNA/PETRONIO DI PIRANO (1257–1350)

SINTESI

Il contributo descrive le prime origini conosciute della famiglia Petrogna (più tardi Petronio) in base a diverse fonti pubblicate, ma principalmente in base al materiale manoscritto della sezione piranese dell'Archivio regionale di Capodistria, che comprende registri notarili, libri vicedominali e testamenti risalenti alla prima metà del Trecento. Lo studio segue i membri della famiglia nell'arco di cinque generazioni – da Dominicus Petrogna e i suoi figli, ai nipoti, pronipoti e pro-pronipoti – esaminandone i campi di attività e delineandone le relazioni di parentela.

Parole chiave: Medioevo, Pirano, famiglia Petrogna, famiglia Petronio, registri notarili di Pirano, libri vicedominali di Pirano, testamenti piranesi

UVODNI RAZMISLEK

Predmet prispevka je predstavitev korenin eminentne piranske družine Petrogna, kasneje Petronio.¹ Razlog za to odločitev je naključna najdba posmrtnega popisa premoženja zasebnika – člana te družine gospoda Almeriga Petronija iz konca 16. stoletja v eni vicedominskih knjig piranske enote Pokrajinskega arhiva Koper (SI PAK PI).² V Almerigovi zapuščini je ob izjemnem nepremičnem in premičnem imetju zabeleženih 366 rokopisnih in tiskanih knjig. Njihova vsebina je pestra: zajemajo teologijo, filozofijo, zgodovino, pravo, jezikoslovje, gramatiko, leposlovje, medicino, naravoslovje, vzgojo, avtorji pa so bodisi interpretirani antični klasiki ali sodobni eruditi, ki pa si pogosto nadevajo imena antičnih učenjakov.³ Raznolikost vsebin kaže, da imamo pri Almerigu opravka z interdisciplinarnim učenjakom, kakršnih v sodobnem času ni več zaradi preobilice objav, ki onemogoča obvladljivost pregleda nad celotno knjižno béro. Največ knjig iz Almerigove knjižnice je bilo natisnjenih v bližnji beneški metropoli, kjer so delovali številni izdajatelji in tiskarji. Marsikatero knjigo, navedeno v inventarju, so izšle tudi v mnogih drugih italijanskih mestih, več izvodov je izviralo iz Francije, posamezni iz španske Sevilje in Burgosa, iz nizozemskega Antwerpna, iz avstrijskega Dunaja, iz švicarskih Basla in Züricha ter iz številnih nemških mest. Knjižni trg je bil razvejan, mali Piran – nedvomno še manj Koper – pa iz njega ni bil izvzet. Njegovi izobraženci so bili razgledani; imeli so pregled nad knjižnimi novostmi, premožni med njimi pa tudi materialne možnosti za nabavo knjig, ki so jih – sodeč po omenjenem inventarju – tudi s pridom izkoristili. Iz knjižnega fonda, ki ga zrcali popis, je očitno, kakšen razcvet zanimanja je vladal za klasične avtorje in njihova dognanja v piranskem in širšem okolju. Imena klasičnih piscev so v naši sodobni zavesti prisotna v mnogo večji meri kot imena humanističnih eruditov, ki so dela zaznali kot izjemno pomembna, jih prevedli, komentirali, izdali in natisnili ter njihovo poznavanje ohranili spominu kasnejših rodov.

V nadaljevanju bomo predstavili izvor, poslovanje in sorodstvene vezi družine, iz katere je izvirал polimat Almerigo Petronio. Pri preučevanju posameznih družin se moremo za obdobje srednjega veka opreti predvsem na pisno arhivsko gradivo. Na fizično ohranjene materialne ostaline (bivališča in njihova oprema, predmeti poslovne in vsakdanje rabe, upodobitve, bivalni objekti, nagrobniki itd.) konkretnih oseb smemo upati le izjemoma. Rokopisni viri, ki sodijo po svoji povednosti za naš namen med posebej bogate in so značilni za mediteranske mesta, so poleg listin predvsem raznovrstni kodeksi: mestni

- 1 Članek je nastal v okviru raziskovalnega projekta J6-4603 "SOOČANJE S TUJCI v mestih Zgornjega Jadrana na prehodu iz srednjega v zgodnji novi vek", ki ga financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS).
- 2 VK 153, f(olii) 89^{v(erso)}–22. Zapis je vzbudil pozornost ob iskanju podatkov o cenah v 16. stoletju. Na knjigo me je opozoril sodelavec piranske enote Pokrajinskega arhiva Koper Marjan Rožac, ki se mu iskreno zahvaljujem. Objava posmrtnega inventarja je v pripravi.
- 3 Med popisanimi knjigami zasledimo tudi *Flores latinitatis Iacobi Antonii Petronii Pyranensis*.

zakoniki – statuti, notarske ter v nekaterih mestih vicedominske knjige (Darovec, 2010) z zapisi predlóg (prve) ali povzetkov (druge) zasebnih poslovnih dogovorov (zadolžnic, pobotnic, zapisov o pôslih, pravadah, prodajah, zakupih in najemih nepremičnin, ženitnih pogodb, oporok, popisov premoženja itd.) ter raznovrstni kodeksi z zabeležkami o poslovanju komunalnih organov in institucij. Redno vódenje pravno-poslovnih notarskih sešitkov – knjig je postalo v Italiji običajno od konca 12. stoletja, na vzhodni obali Jadrana pa od 13. Vsak tak sešitek je vseboval na desetine ali celó stotine vpisov. Obseg in število raznolikih vsebin v tovrstnih knjigah ponazarja podatek, da relativno skromni opus ohranjenih notarskih sešitkov piranskega arhiva (sedaj enota PAK) iz razdobja 1281–1320/1, ki obsega 17 notarskih knjig oz. njihovih fragmentov s 411 listi oz. dvakrat toliko stranmi, vsebuje kar okrog 4300 konceptov dogovorov. Vicedominske knjige so obsežnejše od notarskih; sprva vsebinsko niso odstopale od njih, kasneje pa so se usmerjale na posamezne vsebine, npr. na zadeve v zvezi z nepremičninami, v našem primeru na zapuščinske inventarje ipd.

Sodeč po ohranjenem popisu Francesca Majerja iz 1904 (Majer, 1904) je mnogo več gradiva kot piranski hranil stari koprski mestni arhiv, čeprav je 1380 pogorel in je kontinuirano ohranjen le odtlej. Žal so ga Italijani med drugo svetovno vojno odpeljali v Benetke, kjer je (še) zadnja leta dostopen v tamkajšnjem Državnem arhivu (Archivio di Stato di Venezia) (prim. Žitko, 2022).

Pri raziskavi članov družine Petrogna (v 16. stoletju se uveljavi oblika Petronio) želimo predstaviti rodbinsko drevo Petronijev⁴ po plasteh petih generacij od praočeta Dominica (prva generacija (I)) prek njegovih otrok (druga generacija (II)) in njihovih potomcev (tretja generacija (III)) do pravnukov (četrtá generacija (IV)) in prapravnukov (peta generacija) ter njihovo poslovno udejstvovanje: njihovo pojavljanje v vlogi prič ob dogodkih, pomembnih za mesto in ob poslovnih dogovorih, njihovo nastopanje v vlogi dolžnikov in upnikov pri denarnih in trgovskih poslih, njihovo posest in poslovanje z nepremičninami in njihove funkcije v mestni administraciji. Viri za raziskavo so bili: objave listin *Chartularium Piranense* Camilla De Franceschija do 1300 (CP I), in *Chartularium Piranense* istega avtorja 1301–1350 (CP II), korpus objavljenih notarskih knjig SI PAK PI za razdobje 1281–1320/1 (poslej v navedkih: NK), neobjavljeni vicedominski kodeksi SI PAK PI izpred srede 14. stoletja (v navedkih: VK⁵), neobjavljeni piranski testamenti do 1350,⁶ ter objavljeni piranski statuti z njihovimi kasnejšimi dopolnili (Pahor & Šumrada, 1987).

4 Oblike priimka in osebnih imen v zapisih nekoliko variirajo, besedilo upošteva inačico v konkretnem zapisu. Pri obravnavi oseb v besedilu in njihovem razporedu v tabeli sorodstva do 1350 upoštevamo abecedno zaporedje imen: najprej moških potomcev, nato potomk.

5 Sklici iz neobjavljenih vicedominskih kodeksov so ob navedbi mesta (lista) v kodeksu označeni s polnim datumom (dan, mesec, leto).

6 SI PAK PI 9. 3, Oporoke prebivalcev Pirana (pri nadaljnjih sklicih: Oporoke).

DRUŽINSKE KORENINE

Tabela 1: Sorodstvo Dominica Petrogne (starejšega) do 1350.⁶

Dominicus († 1281)				
Adalpero	Almericus († 1291) + Mateulda	Henricus († 1302)	Iohanes	Maria
	Dominicus († 1344) + Tenda > Almericus [+ Maria > Catarinus] Anoe Cadu(lu)s Facina Henricus († 1344) Petrus († 1345) [+ Matelda] Bona Ginana [+ Leon sin Iohanis Rubei de Leo? > Maria] Sophya [+ Almericus sin Pelegrina de Viglia] Facina + Cuniča> Almericus Bon(et)a Maria [+ Citadinus sin pok. Dominica de Margarita > Nicolaus, Catharina, Cuniča, Michola] Sufia Henricus Barchaça († 1344) + Odorlica > Almericus [+ Maria > Henricus?, Catarina, Odorlica] Iohanes († 1341) [+ Maria hči pok. Petra Iacomina > Petrus, Lucia, Zanet(t)a] Nicolaus Donatus Petrus [+ Fumia > Pelegrinus, Flora, Maria] Ric(h)arda Aldigarda (por. 1291) + Venerius sin Artichi Tresii Bona Gradosa Maria	Iohanes († 1325) + Grimelda > Almericus [+ Binola > Dominicus, Henricus, Iohanes, Marquardus, Petrus, Pretus, Druda [+ Henricus, sin Marca Tayacoço], Ricarda [+ Marcus Tayacoço notarius] Dominicus [+ Mat(h)elda hči Adalpera Stachine > Almericus, Iohanes, Marquardus, Pre(t)tus, Grimelda] Henricus († po 1350) [+ Nicolotta > Iohanes, Laponus, Mengolinus, Petrogna, Pretus, Istria, Maria] Marquardus († 1338) [+ Ystria > Iohanes, Grimelda] Petrus Pretus († 1333) [+ Flos > Sclauonus, Iohanes, Pretus, Grimelda] C(h)uniča (por. 1291) + Andrea pok. Dominica Rufa	Almericus († 1328) + Flos > Iohanes († 1328) [+ Francisca > Flos, Iohanes, Mengolinus? († 1336)]	

I. Začetnik rodbine: Dominicus

Družina Petronio je bila starega porekla in ji je mogoče slediti v 13. stoletje. Starejša oblika priimka je bila Petrogna. Pri ugotavljanju Dominicovih potomcev, ki jih omenjajo notarski zapisi, povzroča težavo podvajanje imen Almericus,

7 Tabela, katere osnova je celoten skup podatkov, je zaradi lažjega spremljanja zapletenih sorodstvenih vezi umeščena na začetek in ne na konec genealoškega *puzzla* družine Petrogna.

Dominicus, Henricus in Iohanes. Tedanja praksa je narekovala, da je bil vnuk poimenovan po dedu. Tako sta neredko imela dva vnuka – bratranca – isto ime, kar se je ponovilo pri njunih moških potomcih. Ta pojav se pri vzporednih sorodstvenih linijah ponavlja tudi pri stricih in nečakih. Po eni strani to predstavlja problem, po drugi pa ob poznavanju imena očeta služi kot pomoč pri identifikaciji oseb. Iz imena vnuka moremo sklepati na ime deda in obratno. Pri tem pomagajo tudi zaznamki o raznih drugih sorodstvenih vezeh posameznikov, ki jih omenjajo zlasti oporoke. Pomembni so podatki, kdaj se oseba v zapisih pojavi prvič in kdaj kot pokojna, kdaj se poroči, ter razdobje njenega aktivnega delovanja na poslovnem prizorišču: to je v nekaterih primerih zelo dolgo. Pri orientaciji med sorodstvom smo predvidevali okvirno življenjsko dobo posameznikov 65 do 75 let, čas sklepanja zakonske zveze in rojstva prvega otroka na okrog 25, začetek poslovnega udejstvovanja pa na okrog 30 let. Oče naj bi pavšalno za poltretje desetletje preživel prvega otroka. Konkretna praksa pa je občasno odstopala od omenjenih postavk. Kadar je bilo število otrok večje, so se rojevali skozi več let. Objektivno težavo pri razpoznavanju oseb povzroča dejstvo, da je v razdobju zadnjih desetletij 13. do srede 14. stoletja prva četrtina 14. stoletja slabo dokumentirana, kar onemogoča nedvoumno identifikacijo istoimenih oseb, ki se v zapisih pojavljajo pred in po omenjeni podatkovni vrzeli. V nekaterih primerih zato ni mogoče povsem zanesljivo določiti sorodstvene sheme.

Prvi znani član družine je bil **Dominicus**. V zapisih se omenja kot priča: 1247 je v Piranu prisostvoval investiciji Pirančanov Henrica Gojne in Marcoarda Apolonia v fevd *ville de Siçole* s strani piranskega podestata Vosalca iz Momjana (CP I., št. 83),⁸ 1254 razmejitvi ozemlja med Piranom in Izolo (CP I, št. 91), 1258 odstopu pravice do zemljišča s kostanji v *Pesente* piranskemu župniku in kapitlju s strani vdove notarja Dominica (CP I, št. 98), 1261 pa rzsodbi piranskega podestata, po kateri so bili nekateri člani piranske komune dolžni poravnati plačo prejšnjega podestata (CP I, št. 103). Dominicus je imel pet otrok: sinove Adalpera, Almerica, Henrica in Iohanesa ter hčerko Marijo, ime njegove življenjske sopotnice pa ni znano. V prvi polovici 1281 je bil že pokojen. Iohanes, sin *condam* (pokojnega) *Dominici Petrogne*, je pred 28. 5. 1281 na kredit kupil žito pri žitnem trgovcu Martinu Lugnanu (NK 1, št. 8). L. 1285 se omenja vinograd sinov pokojnega Dominica Petrogne v Portorožu (NK 2, št. 290), 1291 pa travnik in zemljišče njegovih sinov v Strunjanu (NK 7, št. 22, 105). Za katere od sinov konkretno gre, notarski beležki ne izdata.

Kot prvi od Dominicovih potomcev se 1257 omenja Adalpero *Dominico*⁹ *de Petrogna* (CP I, št. 100). Bil je ena od prič,¹⁰ ko sta piranska konzula¹¹ s soglasjem

8 Med pričami se omenja tudi piranski gastald Petrus. Vsebina obeh hkrati omenjenih vodstvenih funkcij – podestata in gastalda – ni jasna.

9 Tu bi verjetno morala stati roditeljska oblika *Dominici*, Adalpero je bil torej Dominicov sin.

10 Da je prisostvoval dogodku na tako visoki ravni, je Adalpero moral biti že zrela osebnost, star vsaj 25 let, rojen bi bil torej okrog 1230, njegov oče Dominicus pa v prvem desetletju 13. stoletja. Rojstvo sorojencev moremo špekulativno umestiti v trideseta leta 14. stoletja in kasneje.

11 Mestni predstavnik, prim. De Franceschi, 1924, XXIX–XXX, XXXII–XXXIII.

piranskega (Velikega) sveta¹² in komune skupaj z gospodom Leonardom Revardom iz Benetk zaupala dvema uglednima Pirančanoma v razsojo spor glede mlina v Strunjanu. Leto kasneje (1258) se v zapisu pojavi Almericus de Petrogna (CP I, št. 99), ki je nastopil kot priča, ko so se dediči notarja Dominica v korist piranske cerkve sv. Jurija odpovedali dohodkom in pravicam na zemljišču v *Pesente*. Med pôroki, ki so 1270 jamčili za pristojnosti in regale oglejskega patriarha in njegovih podanikov v Piranu, se omenjata brata Henricus in Almericus, sinova (!) Dominica Petrogne (CP I, št. 133). Henricus Petrogne in (ob upoštevanju Adalpera) četrti brat Iohanes pa sta 1273 s svojim premoženjem jamčila za poravnavo dveh sprtih piranskih frakcij, do katere je prišlo po posredovanju zastopnikov koprškega kapitana in koprške komune (CP I, št. 142). V zvezi z Almericom spoznamo tudi njegovo sestro Marijo, ki ji je 15. 6. 1278 v oporoki namenil denar za nakup oblačila (*clamis*) njeni hčerki. Ob zapisovanju oporoke se med prisotnimi omenjata Almericus Petrogne¹³ in brat Iohanes (*presentibus ... Almerico Petrogne, Iohane frater ...*) (NK 7, št. 56, 111).

II. Dominicovi otroci: Adalpero, Almericus, Henricus, Iohanes in Maria

Dominicovega sina **Adalpera**, ki je bil domnevno najstarejši od otrok, omenja le zapis 1257 (CP I, št. 100) kot eno od prič, ko sta piranska konzula imenovala dva ugledna Pirančana za razsodnika v sporu med piransko komuno in beneškim meščanom glede mlina v Strunjanu. O hčerki **Mariji** je znana le zgoraj navedena omemba v testamentu njenega brata, Dominicovega sina Almerica.

V nadaljevanju si bomo pogledali dejavnost Dominicovih sinov Adalpera, Dominica in Henrica in njihovih naslednikov. Pri njih kot pri številnih njihovih potomcih fascinira tako njihov družbeni ugled kot njihova vsestranska poslovna aktivnost, ki odlikava celovito podobo tedanjega življenja v Piranu.

Almericus de Petrogna, verjetno Dominicov drugorojenec (za Adalperom) je 1258 prisostvoval odpovedi zemljišču v *Pesente* v korist piranske cerkve sv. Jurija s strani dedičev notarja Dominica (CP I, št. 99). Deset let kasneje, 1268, je bil eden treh konzulov, ki so skupaj s 25 piranskimi veljaki pri premožnem koprškem meščanu najeli kredit za Piran (CP I, št. 125).¹⁴ Skupaj z bratom Henricom je bil med pôroki, ki so 1270 jamčili za pristojnosti in regale oglejskega patriarha in njegovih podanikov v Piranu (CP I, št. 133). Kot konzul je sodeloval, ko so 8. 7. 1274 razglasili piranski zakonik (*stattuta*) (Pahor & Šumrada, 1987, 3). Konzulsko funkcijo je opravljal tudi 1281, ko je skupaj z drugimi tremi konzuli razsodil v korist (svojega brata) Henrica (*Enrica*) Petrogne v zvezi z njegovim denarnim zahtevkom do piranske komune (CP I, št. 162).

12 Odločujoči organ, prim. De Franceschi, 1924, XXX–XXXIII; Pahor, 1958, 111–112.

13 To bi mogel biti sam testator ali – malo verjetno – Almericov istoimeni nečak, sin Almericovega brata Iohanesa.

14 Za nemoteno poslovanje je Piranu in Pirančanom primanjkovalo sredstev, zato si je mesto pomagalo z najemanjem posojil, s katerimi je mesto poravnavalo starejše dolgove, pooblaščenim skrbniki pa so jih na drobno preposojali zasebnim porabnikom.

Glede njegovih sorodstvenih povezav je povedna njegova oporoka, zapisana 16. 5. 1278 (NK 7, št. 56, 111). V njej je kot priča omenjen njegov brat Iohanes, kot prejemnica volila pa sestra Maria. Almericus je ženi Mateuldi zapustil zemljišče v dolini *de Prato* (morda pri Kortah), hčerki Boni in sinovoma Facinu in Mingulinu¹⁵ pa vsakemu po eno od treh oljk v vinogradu Venerija Rufa v Puzzolu. Ostalo premično in nepremično imetje je namenil sinu Henricu in hčerkama Mariji in Aldigardi. Oporoka iz 1278 je v notarskem sešitku, v katerem si vpisi sledijo po kronološkem redu, zabeležena šele pred vpisi s 25. 3. 1291. Verjetno je približno tedaj Almericus starejši umrl in so oporoko potegnili na plan; 16. 5. 1291 se namreč Almericus v testamentu sina Facina omenja kot pokojni (*condam*) (NK 6, št. 483). Almericova žena Mateulda je dala zapisati oporoko 9. 2. 1290 (NK 5, št. 159, 80), ko je bil njen mož še živ. V njej mu je namenila del polja v dolini *de Prato*, ostalo imetje pa je zapustila sinu Henricu in hčerkama Gradosi in Mariji.

Pri raziskovanju Almericove poslovne dejavnosti naletimo na težavo, ker sta se tako imenovala Dominicov sin in vnuk, sin Almericovega brata Iohanesa. Njuno nastopanje na piranskem poslovnem prizorišču je do 1291, ko se Almericus starejši omenja kot pokojni, občasno težko ločiti. Predvidevamo, da je do 1291, ko je umrl, pri tehtnejših zadevah sodeloval starejši Almericus (Dominicov sin), pri vsakdanjih poslovnih dogovorih pa mlajši (Dominicov vnuk). Oseba s tem imenom se pojavlja občasno kot priča pri sklepanju pôslov: 1287 v pravdi glede ribolovnega območja (NK 3, št. 165, 81), 1290 ob zapisu oporoke (NK 6, št. 148). Starejši Almericus je tega leta skupaj s sinom Dominicom prisostvoval razsodbi glede dela hiše (*domus*) v Miljski četrti (*porta Mugle*), ki jo je kupil Henricus Petrogne – verjetno gre za brata starejšega Almerica (NK 6, št. 189).

Almericus Petrogne je v letih 1281 (NK 1, št. 37), 1284 (NK 1, št. 467), 1285 (NK 1, št. 721, št. 756) in 1286 (NK 1, št. 1010, št. 1053) na kredit kupoval žito: pšenico, rž, proso, bob pri Martinu Lugnanu, trgovcu iz Caorla. V tem letu je včasih Martinovemu sinu Vastianu Lugnanu poravnal dolg v olju (NK 1, št. 895) ali njegovemu očetu Martinu v olju plačal za žito (NK 1 št. 1076), kar kaže, da je posedoval oljčni nasad. Do poravnave vseh dolgov v tem razmerju je prišlo 1289, ko je Martinov sin Menecus Lugnanus v svojem in v imenu brata Vastiana izjavil, da so Almericovi dolgovi izplačani (NK 1, št. 1096). Almericus je 1285 (NK 2, št. 234) na kredit kupoval platno od trgovca s platnom Fantinina (Vendilina), 1286 pa se v zvezi z nakupom platna na kredit od Fantinina izrecno omenja Almericus de Petrogna *senex* (stari) (NK 2, št. 470). Ta je verjetno opravljal poklic notarja in je 1289 naveden kot upnik v zadolžnici (NK 6, št. 2). Almericus nastopa kot upnik še 1290 (NK 6, št. 146), na kredit je prodajal vino (NK 6, št. 176), kar kaže na posest vinogradov. Notar *ser* Almericus (starejši) je 1290 zapisal zadolžnico, ki se omenja 1303 (NK 11, št. 160, 96–97). Aprila 1289 je Almericus (mlajši?) sklenil trgovsko partnerstvo v zvezi z nabavo in trgovanjem z vinom (NK 6, št. 5), septembra pa je bil njemu in še dvema družabnikoma podaljšan rok za oddajo obračuna poslovanja (NK 6, št. 257).

15 Sopenka imena Dominicus.

Almericus (verjetno mlajši) se omenja v zvezi z oddajo komunalne pravice do peke kruha za prodajo in komunalnih ribolovnih pravic v zakup neposrednim izvajalcem. Pravico do peke kruha za prodajo in do ribolova v svojih vodah je piranska komuna dajala letno na dražbi v zakup najboljšemu ponudniku. Za leto 1290 sta bila kot dražitelja uspešna Almericus (mlajši) in Mateus Marchesius. Glede peke kruha sta se julija pogodila z dvema pekaricama. Onadva bi jima prodajala žito po tedaj veljavni ceni, onidve pa sta bili njima dolžni plačati 4 solde za vsak star(ij) (83,3 litra) žita, porabljenega za peko (NK 6, št. 188, št. 196). Iz tega dogovora je septembra sledila zadolžnica prve pekarice (NK 6, št. 220). Istega leta sta Almericus in Mateus za dogovorjeno vsoto oddala dvema trojicama ribičev v podzakup pravico do ribolova v piranskih vodah od julija do naslednjega sv. Petra (29. 6. 1291) (NK 6, št. 190, št. 195). V zvezi z vprašanji glede drugega dogovora sta dva od treh ribičev junija 1291 pooblastila tretjega, da uredi zadevo z Almericom (mlajšim)¹⁶ in Mateusom (NK 6, št. 505).

Almericus starejši je umrl v prvih mesecih 1291. 16. 5. tega leta je dal zapisati oporoko Facina, sin pokojnega (!) Almerica Petrogne (NK 6, št. 483).¹⁷ Beleženju oporoke je prisostvoval tudi Facinov bratranec, mlajši Almericus. Facina mu je po testamentu dolgoval dajatev od točenja vina, ki ga je prodal na drobno (*ad spina*).¹⁸ – Nadaljnje podatke o mlajšem Almericu si bomo ogledali v sklopu potomcev Almericovega očeta – Dominicovega sina Iohanesa.

Od nepremičnin, s katerimi je za življenja razpolagal, se 1278 v oporoki Almerica starejšega (NK 7, št. 56, 111) navajajo njegovo zemljišče v dolini *de Prato* in tri oljke v vinogradu Venerija Rufa v Puzzolu, 1285 se omenja še (verjetno njegov) vinograd v Strunjanu (NK 2, št. 208), 1286 pa hiša v Miljski četrti (NK 2, št. 497).

Z ženo Mateuldo je imel Almericus po podatkih njegove in ženine oporoke moške potomce Dominica (Mingulina), Facina, Henrica, ter hčerke Aldigardo, Bono, Gradoso in Marijo.

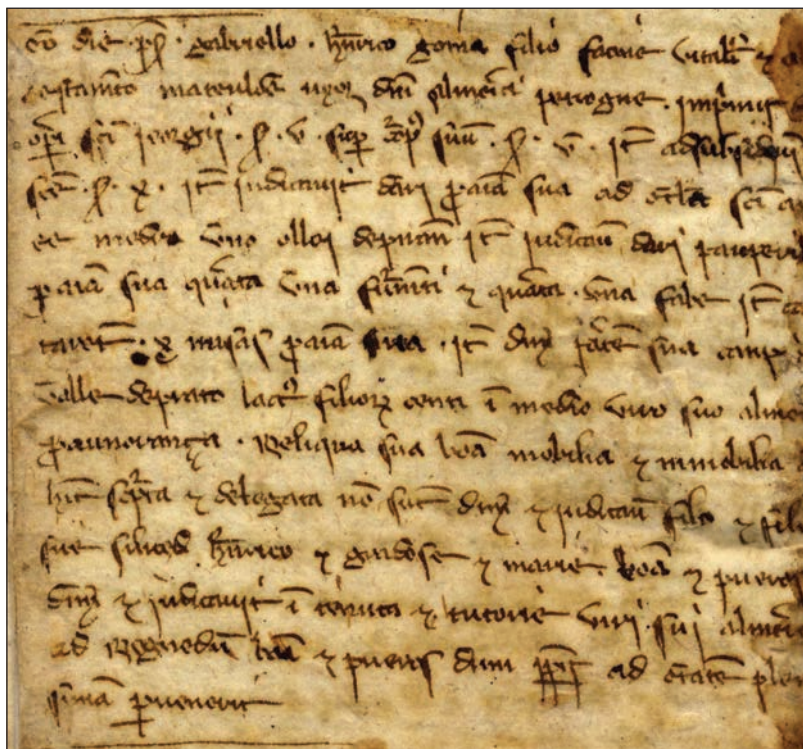
Dominicov sin (**H**)enricus se v zapisih prvič pojavi med pôroki, ki so 1270 jamčili za pristojnosti in regale oglejskega patriarha in njegovih podanikov v Piranu. Tam se omenjata brata Henricus in Almericus, sinova Dominica Petrogne (CP I, št. 133). Henricus Petrogne in brat Iohanes pa sta 1273 s svojim premoženjem jamčila koprskemu kapitanu in komuni za poravnavo dveh sprtih piranskih frakcij (CP I, št. 142). Henricus, ki je 1282 opravljal funkcijo piranskega konzula (CP I, št. 164), je 1281 zahteval izplačilo v neki zadevi od piranske komune, njegov brat Almericus, v tem letu piranski konzul, pa je skupaj z drugimi tremi konzuli razsodil v njegovo korist (CP I, št. 162).

Henricus je pogosto nastopal kot priča pri sklepanju poslov in pravnih dogovorov: 1283 (NK 2, št. 211) in 1284 (NK 1, št. 382, št. 528) pri zadolžnicah, 1284 ob določitvi roka za poravnavo (NK 3, št. 93, 64), 1285 ob poravnavi dolga v olju

16 Almericus starejši je bil v tem času že pokojen, prim. nižje.

17 Kot preminul se Almericus starejši omenja tudi v dveh zadolžnicah 21. 6. istega leta (NK 7, št. 23, št. 24, 105).

18 To pomeni, da je Almericus na dražbi pridobil komunalno pravico do dohodka od prodaje vina na drobno v Piranu.

Slika 1: Mateuldina oporoka iz leta 1290 (SI PAK PI 9, Notarska knjiga 5, f. 12^v).

(NK 1, št. 859), 1290 ob razsodbi (NK 10, št. 21, 115). Z bratom Iohanesom sta 1290 prisostvovala menjavi koč v piranskem predelu *Carara maiora* za hišo in desetino v Osrednji četrti (*porta Misana*) (NK 6, št. 203). L. 1291 je Henricus opravljal sodniško funkcijo: kot eden dveh sodnikov je bil prisoten ob podestatovi potrditvi razsodbe glede dote (NK 6, št. 286), bil je priča ob podestatovi odredbi glede javnega razglasa o izgubljeni listini (NK 6, št. 304), ob ženitnem dogovoru (NK 6, št. 318), kot sodnik je skupaj z drugim sodnikom in podestatom prisostvoval zavezi Puljčana, da bo jamčil za dva Pirančana (NK 6, št. 332); isti so bili prisotni tudi, ko sta razsodnika odločila v sporu strank glede skupnega zidu med hišama (NK 6, št. 336). V sporih je nastopal kot eden dveh razsojevalcev (*iudex albiter*): 1290 v zvezi s presojo o zemljišču (NK 6, št. 161), leto kasneje (1291) pa glede odškodnine za izgubljeno plovilo (NK 6, št. 322, št. 536, št. 548).

Z žitom se je oskrboval pri žitnem trgovcu Martinu Lugnanu in ga 1284 kupil na kredit (NK 1, št. 563). Omenjenemu trgovcu je 1285 poravnal svoj dolg v olju (NK 1, št. 858). V zadolžnicah je občasno nastopil kot upnik, tako 1291 (NK 6, št. 446). Posloval je tudi z nepremičninami. L. 1283 je klicar objavil, da je Henricus kupil koč

(*casale*) v Miljski četrti (NK 1, št. 254). Dlje časa (od 1275) je trajal njegov spor s sosedom glede skupnega zidu. L. 1290 je prejel dosojeno plačilo za poravnavo (NK 6, št. 182), sledil pa je dogovor o postopku v primeru nadzidavanja zidu (NK 6, št. 185). Istega leta je kupil hišo v Miljski četrti, o kateri se je razsojalo v prisotnosti njegovega brata Almerica in nečaka Dominica (NK 6, št. 189).

28. 6. 1291 je prisostvoval ženitnemu dogovoru za svojo nečakinjo Aldigardo, hčerko pokojnega brata Almerica in njenega izbranca Venerija, sina Articha Tresija¹⁹ (NK 6, št. 533). Sam je imel hčerko C(h)uničo, ki se je poročila slab mesec za sestrčno. 15. 7. 1291 je tudi zanjo prišlo do sklenitve ženitnega dogovora (CP I, št. 208; NK 6, št. 545). Poročila naj bi se z Andreo, sinom pokojnega Dominica Rufa. Oče Henricus ji je namenil imenitno doto: od nepremičnin hišo v Osrednji četrti, vinograd z zemljiščem v Pacugu, vinograd s pritklinami v Čedoli, zemljišče na ravnici Moriago v Strunjanu, dve zemljišči v Pantiaqu (eno z oljkami), tretjino ribolovnega območja v *piscaria maiora* in vrt v piranskem predelu *Carara maiora*.

V ženitni pogodbi omenjene nepremičnine: vinograda, zemljišča, oljke, hiša, vrt in del ribolovnega območja so pred opisanim dogovorom pripadale Henricu. Umrl je pred 15. 11. 1302. Tedaj je Iohanes, sin pokojnega (!) *ser* Henrica de Petrogna, opravljal službo vicedomina (CP II, št. 5).

Dominicov sin **Iohanes** se v zapisih pojavi 1273, ko je skupaj z bratom Henricom s svojim premoženjem jamčil ob poravnavi navzkrižja dveh piranskih frakcij, ob kateri sta posredovala koprski kapitan in komuna (CP I, št. 142). Bil je prisoten ob zapisu oporoke svojega brata Almerica (16. 5. 1278, NK 7, št. 56, 111). Tudi sicer je pogosto naveden kot priča v zapisih: 1281 v zadolžnici za nakup žita (NK 1, št. 7), 1284 ob objavi nakupa koče s strani brata Henrica Petrogne (NK 1, št. 254), ob nakupu žita (NK 1, št. 591), ob oddaji solin v najem (NK 1, št. 377) in ob oporoki (NK 2, št. 9), 1286 ob zapisu darovnice za del vinograda s posestjo (NK 2, št. 430) in darovnice za kočo (NK 2, št. 536). L. 1288 je prisostvoval zapisu zadolžnice (NK 2, št. 577), zadolžnice za nakup vina na kredit (NK 2, št. 564), zadolžnice za nakup žita (NK 2, št. 578). Tudi 1290 je naveden kot priča v zadolžnicah (NK 10, št. 50, 120; NK 10, št. 89, 127), skupaj z bratom Henricom je prisostvoval menjavi koče v piranskem predelu *Carara maiora* za hišo in desetino v Osrednji četrti (NK 6, št. 203). Kot priča je v zadolžnicah naveden tudi 1291 (NK 6, št. 508; NK 7, št. 113, 123), prisoten je bil ob prodaji hiše (NK 6, št. 430), 1293 pa je bil navzoč ob sklenitvi dogovora o družbi za rejo živine (*socida*, Mihelič, 2015) (NK 10, št. 281, 165). Na kredit je (1281) nabavljal žito pri trgovcu Martinu Lugnanu (NK 1, št. 8).

Imel je gostilno: 1288 je bil upnik za vino *sue taberne* (NK 2, št. 569, št. 570, št. 588), 1289 se omenja njegov vinograd v Seči (NK 1, št. 1122, št. 1135). Vinograd je (1290) imel tudi v Strunjanu (NK 6, št. 208). V mestu je imel nepremičnino: 1290 je prejel izplačilo od sosedu, ki je ob njegovem zidu postavil zgradbo (NK 6, št. 183); sklenila sta dogovor glede skupnega nadgrajevanja zidu (NK 5, št. 184). Ozadje njegove izjave (1292), da je od piranskega podestata prejel 20 soldov velikih denarjev (32 liber) (NK 8, št. 21, 130), ostaja neznanka.

19 Ženinov oče je bil sosed, s katerim se je Henricus pravdal glede skupnega zidu.

Kdaj je umrl, ne vemo, morda v prvem desetletju 14. stoletja. Zapisi omenjajo njegovega sina Almerica, ki je v letih 1301 in 1303 – nedvomno že kot zrela oseba – opravljal občinske naloge in službe (CP II, št. 1, 2, 8).

III. 1. Dominicovi vnuki (Almericova veja): **Dominicus, Facina, Henricus, Aldigarda, Bona, Gradosa in Maria**

Almericov sin **Dominicus** se kot Mingulinus prvič omenja 15. 6. 1278 v očetovi oporoki (NK 7, št. 56, 111). L. 1291 je bil eden dveh piranskih komornikov (skrbnik občinskega imetja)²⁰ (CP I, št. 221). Veljal je za verodostojno pričo: 1289 je prisostvoval razsodbi glede zidu nad pristaniščem v Poljski četrti (*porta Campo*) (NK 6, št. 4), 1290 je bil skupaj z očetom navzoč pri razsodbi glede dela hiše v Miljski četrti, ki jo je kupil njegov stric Henricus (NK 6, št. 189), 1291 je bil priča ob zadolžnicah (NK 6, št. 464, št. 509; NK 10, št. 120, 132 (*Mengolinus*)), enako 1293 (NK 10, št. 291, 167), v zadolžnici za vino (NK 10, št. 347, 179), prav tako 1309 (NK 13, št. 315).

Od nepremičnin se 1291 omenja njegova koča v Miljski četrti (NK 6, št. 533), v isti četrti tudi koča, ki jo je imel skupaj z bratom Facinom (NK 6, št. 549). Slednji je dal 16. 5. 1291 zapisati oporoko (NK 6, št. 483), v kateri je Dominicu namenil del vinograda v Rižente in svoj del hiš s kočami v Miljski četrti. Dominicu in sestri Boni je zapustil premičnine in nepremičnine, ki niso bile predmet volil. Onadva naj bi bila tudi izvajalca oporoke (*comisarius*), za njegovo hčerko Sufijo pa naj bi kot varuha poskrbela Dominicus in Sufijina mati – Facinova žena, Dominicova svakinja Cuniča. Dobrih deset let kasneje (1303) se omenja Dominicova hiša v Miljski četrti (NK 11, št. 35, 64). V zvezi s stopnicami in površino nad potjo (*una scalla et uno supracalle*) v Miljski četrti, ki jih je sosed neupravičeno uporabljal, je 1305 prišlo do pravde in sosedu je bil določen rok za poravnavo (NK 12, št. 3, 103). Od kmetijskih nepremičnin naj bi Dominicus po oporoki očeta Almerica podedoval oljko v vinogradu Venerija Rufa v Puzzolu (NK 7, št. 56, 111), po testamentu brata Facina pa – kot že rečeno – del vinograda v Rižente. L. 1305 se omenja njegov vinograd v Viaru (v Strunjanu) (NK 13, št. 266), čez petnajst let (1320) pa zemljišče v Museli (NK 14, št. 41, 125).

Številne podatke o Dominicu, sinu pokojnega gospoda Almerica de Petrogna, za čas po 1325 vsebujejo vicedominske knjige (VK). Kot priča je bil Dominicus prisoten 14. 6. 1328 v zanimivi pravdi glede plačila *figurarum divinarum et sanctarum* med bolonjskim slikarjem mojstrom Bartolameom, sicer prebivalcem Benetk, in tremi piranskimi predstavniki. Mesto je mojstru dolgovalo vina v vrednosti 96 liber in 20 denaričev (CP II, št. 4). Pet let kasneje, 23. 5. 1333, je Dominicus naveden kot priča ob predaji dediščine skrbnikoma (CP II, št. 90). Ob sporu za vinograd v Loncanu (16. 8. 1336, VK 6, f. 103^v)–104) je zastopal svojo hčerko Sophyjo, ženo Almerica, sina Pelegrina de Viglia.

20 Starostni pogoji za opravljanje te funkcije je bilo izpolnjenih 25 let, rojen je bil 1266 ali prej; prim. Pahor, 1958, 118–119.

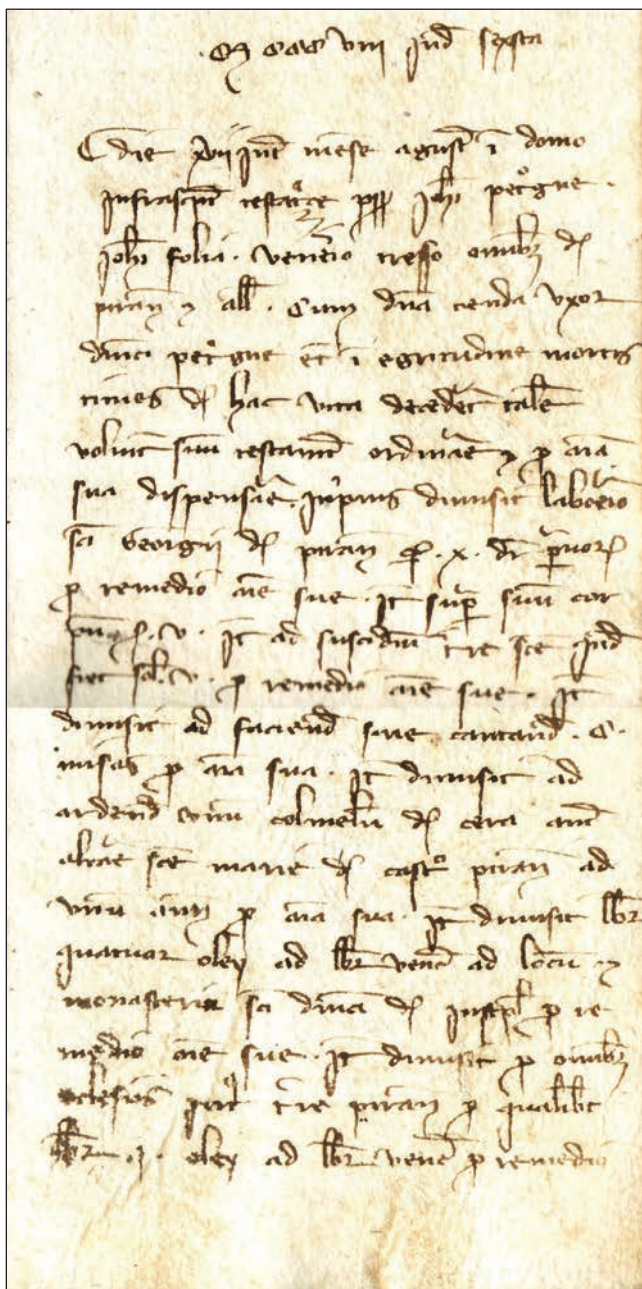
Pogosto se je pojavljal v vlogi dolžnika za prejeto posojilo (*mutuum*), včasih sam (npr. 6. 11. 1325, VK 1, f. 111^v), drugič skupaj s sodolžniki: npr. z gospo Floro, vdovo svojega bratranca *ser* Almerica de Petrogna, sina svojega strica Iohanesa (25. 7. 1328, VK 2, f. 89^v), s svojim bratom Henricom de Petrogna imenovanim Barchaça (23. 12. 1330, VK 2a, f. 83), s sinom Petrom (25. 8. 1333, VK 4, f. 82; 3. 6. 1337, VK 7, f. 67; 29. 11. 1338, VK 8, f. 98^v), s sinom Almericom (22. 2. 1339, VK 8, 136^v), z zetom (možem hčerke Ginane?), piranskim meščanom Leonom, sinom Iohanesa Rubea de Leo iz Kopra (8. 1. 1331, VK 2a, f. 92; 3. 6. 1337, VK 7, f. 67), z nečakom Almericom, sinom svojega pokojnega brata Facina (22. 2. 1339, VK 8, 136^v). Včasih je bil pri teh poslih glavni dolžnik, npr. 7. 6. 1325 (VK 1, f. 53^v), ko je bil eden sodolžnikov njegov bratranec Almericus, sin pokojnega gospoda Iohanesa de Petrogna, ali 29. 11. 1338 (VK 8, f. 98^v), ko sta bila njegova sodolžnika sin Peter in nečak Almericus, sin Dominicovega pokojnega brata Facina. Spet drugič je bil sodolžnik–pôrok, npr. za sina Almerica (22. 2. 1339, VK 8, 136^v), za že omenjenega brata Henrica (4. 7. 1330, VK 2a, f. 41^v), pri katerem se je včasih tudi zadolžil (24. 5. 1325, VK 1, f. 47^v; 6. 10. 1333, VK 4, f. 107^v). Dolgoval je tudi nečaku, Henricovem sinu Iohanesu (6. 10. 1333, VK 4, f. 107^v). Enkrat je naveden kot upnik za posojilo (20. 1. 1331, VK 2a, f. 96). Nekaj zapisov omenja njegovo poravnavo računov, ki so včasih zadevali s strani upnikov neupravičeno zaračunane obresti (17. 11. 1325, VK 1, f. 117^v; 23. 5. 1330, VK 2a, f. 23; 25. 4. 1335, VK 5, f. 20). Na kredit je kupčeval z vinom, namenjenim izvozu (28. 10. 1328, VK 2, f. 141; 28. 10. 1328, VK 2, f. 141^v). Vsaj enega od potomcev je šolal, saj je 1328 dolgoval učnino mojstru Gasparinu, *dotori gramatice* (CP II, št. 7). Občasno je bil obvezan plačati tudi po razsodbah: (8. 3. 1336, VK 6, f. 16), za odvetništvo (*avocaria*) (5. 8. 1328, VK 2, f. 103^v), desetino za štiri leta za hišo v Miljski četrti, kjer je stanoval (14. 10. 1328, VK 2, f. 134^v; 21. 10. 1328, VK 2, 136).

Po sredi dvajsetih let se od njegovih nepremičnin omenja hiša v Miljski četrti, 24. 7. 1329 je naveden kot nekdanji upravičenec do dvanajstine mlina na Dragonji z zemljiščem (CP II, št. 9), 13. 11. 1330 je kupil neobdelano zemljišče v ravnici Moriago (VK 2a, f. 70^v), 24. 1. 1333²¹ je na dražbi kupil polje in oljke na območju Gaza, od katerih je občina prejemale zakupnino. Njegove nepremičnine so bile predmet njegovih oporok: hčerki Ginani je 25. 3. 1328 (Oporoke, 99) zapustil oljko v Museli, v oporoki napisani 15. 2. 1344 (Oporoke, 545) pa je sinovoma Almericu in Petru zapustil pol vinograda v okolišu Gaz v *Comedonu*, sinu Petru pa vrt v Marčani.

Za komuno je eno leto vzdrževal konja za ljudsko vojsko (*pro paysenatico*); podestat ga je 4. 5. 1328 na prošnjo odvezal te obveznosti (VK 2, f. 38). L. 1333 je bil med zastopniki Pirana (sindikii), ki so za mesto najemali posojilo (CP II, št. 93), ter sodnik in član Velikega sveta (CP II, št. 92). Sodno funkcijo je opravljal tudi 1343 (CP II, št. 173). Umrli je pred 5. 9. 1344, ko se omenja Anoe, sin pokojnega (!) *ser* Dominica Petrogne (VK 11, f. 64).

Tri (!) Dominicove oporoke so bile zapisane v njegovi hiši v Miljski četrti. V prvi, datirani s 25. 3. 1328 (Oporoke, 99), je kot priča naveden (njegov brat) Henricus

21 SI PAK PI 9.1, Notarske pergamentne listine.

Slika 2: Začetni del oporoke gospe Tende iz leta 1308
(SI PAK PI 9, Notarska knjiga 15, f. 10).

de Petrogna imenovan Barcaça. Hčerki Ginani je Dominicus – kot omenjeno – zapustil oljko v vinogradu v Museli, dediči ostalega imetja pa naj bi bili Dominicovi sinovi Almericus, duhovnik Cadulus, Petrus, Facina, Anoe, Henricus ter hčerki Sufia in Bona, izvajalca oporoke in varuha pa oporočiteljeva žena Tenda in sin Cadulus. V drugem testamentu 16. 3. 1337 (Oporoke, 402) je hčerki Sophiji namenil oblačilo (*gonella*), sinovoma Almericu in Petru, ki ju je imenoval za izvršitelja svoje poslednje volje, denarni volili, hčerki Bonetti pa dve oblačili (*gonella*, *guarnaçonum*). Ostalo premoženje naj bi v enakih delih podedovali njegovi otroci duhovnik župnik Cadulus, *Rigucius* (Henricus), Bonetta in Anoe. Njegov zadnji testament je bil zapisan 15. 2. 1344 (Oporoke, 545), prisostvovala pa sta njegova nečaka Almericus, sin Dominicovega pokojnega brata Facina, in Petrus, sin Dominicovega pokojnega brata Henrica de Petrogna imenovanega Barchaça. Snahi (*nurus*) Mateldi, ženi sina Petra, je Dominicus namenil 6 liber za oblačilo (*cappa*) za jutrnjo (*honorantia pedes scalarum*). Sinovoma Almericu in Petru in hčerki Sophiji je dodelil po četrtni urne²² (po dobrih 16 litrov) vina, Almericu in Petru k temu še pol vinograda v okolišu Gaz v *Comedonu*, sinu Petru vrt v Marčani, vnukinji Mariji, hčerki pokojne Dominicove hčerke Ginane, pa 8 liber za oblačilo (*tunica*). Za izvajalca oporoke je določil sinova: duhovnika Cadula in Anoe-ja, ki naj bi tudi podedovala ostalo imetje, pri čemer naj bi po Cadulovi smrti njegov del dediščine pripadel Anoe-ju.

Dominicus je bil poročen z gospo Tendo, ki je dala zapisati oporoko 17. 8. 1308 (NK 15, št. 14, 141–142). Premično in nepremično imetje razen izrecno navedenih volil je zapustila sinovom in hčeram: Almericu, Ginani, Sophiji, Petru, Cadulu in Facini. Več kot dve desetletji kasneje, 15. 9. 1331, je v njeni hiši v četrti Mugle v prisotnosti Marquarda de Petrogna (sina Dominicovega bratranca Iohanesa) prišlo do zapisa nove oporoke (Oporoke, 206), v kateri je hčerkama Sophiji in Boni zapisala dva kosa vinograda v Kaštinjolu ob vinogradu njunega brata Almerica. Oporoka omenja tudi hčerko Ghinano. Tenda je bila izvajalka oporoke svojih staršev; to zadolžitev je predala sinu Cadulu, ki ga je ob možu Dominicu izbrala za izvajalca svoje poslednje volje. Ostalo imetje naj bi dedovali otroci: Petrus, Cadulus, Facina, Henricus, Anoe, Sofia in Bona. Sofia naj bi dobila še oblačilo (*mantellum*), skupaj s sestro Bono pa še dve oblačili (*tunica*, *epitogium*).

Iz oporok je razvidno, da je imel Dominicus s soprogo Tendo številno potomstvo, vnuke Almerica starejšega. Omenjajo se njuni sinovi Almericus, Anoe, nezakonski sin (*natus*) Cad(ul)us (Cadolus), Facina, Henricus in Petrus ter hčerke Bona, Ginana in Sophya.

Tudi Almericov sin **Facina** je 1278 omenjen v očetovem testamentu kot dedič oljke v vinogradu Venerija Rufa v Puzzolu (NK 7, št. 56, 111). L. 1291 je bil imenovan za zastopnika v vprašanjih glede gostilne (*taberna*) (NK 6, št. 503). Istega leta je naveden kot upnik v dveh zadolžnicah (NK 7, št. 23, št. 24, 105), 1293 pa je bil upnik za svojo gostilno (NK 8, št. 97, 148). L. 1290 je bil njemu in njegovemu oponentu podaljšan rok za dogovor glede spornega potoka (*auaro*) (NK 6, št. 264, št. 265). Leto kasneje (1291) se omenja njegova in Dominicova (brat) koča v Miljski četrti (NK 6, št. 549). – V

22 Urna je držala 64,7 litra, prim. Mihelič, 1989, 25.

dvajsetih letih 14. stoletja se je pojavljal kot dolžnik (25. 5. 1325, VK 1, f. 49), kot glavni med več dolžniki (4. 5. 1328, VK 2, f. 37) in kot sodolžnik (30. 8. 1325, VK 1, f. 90; 31. 7. 1328, VK 2, f. 93) za posojilo.

Oporoko je dal zapisati 16. 5. 1291 (NK 6, št. 483), a jo je za dalj časa preživel. Po njenem določilu naj bi tako on kot njegova žena C(h)uniča razpolagala vsak s svojim imetjem, ki sta ga prinesla v zakon. Ženi je zapisal 16 malih beneških liber. Vse premičnine in nepremičnine je volil hčerki Sufiji. Bratu Dominicu je namenil del vinograda v Rižente, sorojencem Gardoxi, Mariji in *Rigu* (Henricu) pa je zapustil pol vinograda v Šentjane in pol vinograda v Lucanu. Svoj del hiš s kočami v Miljski četrti je zapisal bratu Dominicu, ki pa naj bi sestri Boni izplačal 16 malih beneških liber. Boni je namenil drugo polovico vinograda v Šentjane. Ostale premičnine in nepremičnine je zapustil bratu Dominicu in sestri Boni. Žena naj bi dobila še 25 velikih denarjev (po 32 malih denaričev), sestra Bona pa star (83,3 litra) žita, ki mu ga je posodila od skupnega imetja. Določil je, da je potrebno plačati bratrancu Almericu Petrogne (sinu strica Iohanesa) dajatev od sodčka vina, ki ga je testator prodal na drobno (*ad spina*). Sorojenca Dominicus in Bona naj bi poskrbela za uresničitev določil oporoke, varuha Facinove hčerke Sufije pa naj bi bila brat Dominicus in žena Cuniča. V novi oporoki 17. 4. 1328 (Oporoke, 101), zapisani v prisotnosti brata Henrica Barchaça, je omenil hčerko Marijo, medtem ko naj bi bil glavni dedič njegove zapuščine sin Almericus, ki naj bi bil skupaj s svojo materjo, Facinovo ženo Cuniço, tudi izvršitelj oporoke. Facina je umrl pred 22. 2. 1334, ko se v zapisu omenja Almericus, sin pokojnega (!) Facina de Petrogna (VK 4, f. 227).

Od nepremičnin je Facina po očetu podedoval oljko v Puzzolu, za življenja je razpolagal z vinogradniškimi zemljišči v Rižente, Šentjane in Lucanu. Imel je del hiš in koč v Miljski četrti, ter gostilno. Njegovi oporoki omenjata tudi drugo imetje, ki ni posebej opredeljeno.

Facinova žena Cuniča je 1. 8. 1335, že po moževi smrti, na kredit kupila žito (VK 5, f. 79). Ohranjena je tudi njena oporoka, ki jo je dala zapisati 14. 9. 1337 v svoji hiši v Miljski četrti (Oporoke, 430) v prisotnosti nečakov Petra in Henrica, sinov moževega brata, njenega svaka Dominica. Vnukom Micholi, Catarini, Nicolausu in Cuniči, otrokom hčerke Marije, je zapustila pol vinograda v Kalčinaru in dva kosa vinograda z zemljiščem v okolišu Kaverije, Marija pa naj bi prejela denar za nakup bombažnega barhanta. Za izvajalca oporoke je Cuniča določila svoja otroka Almerica in Boneto, ki naj bi bila tudi njena glavna dediča. – Razpolagala je torej s hišo v Miljski četrti ter z vinogradnimi zemljišči v Kalčinaru in Kaverijah, oporoka pa omenja še vinograd v Albucanu. V zakonu s Facino je Cuniča rodila štiri otroke: sina Almerica in hčerke Bon(et)o, Marijo in Sufijo.

Almericova oporoka (1278) (NK 7, št. 56, 111) omenja tudi sina **Henrica**. Domnevamo, da so mu kasneje nadeli vzdevek **Barc(h)aça**. Henricus Barchaça je imel brata Dominica (zapis 4. 7. 1330, VK 2a, f. 41^v), ki je bil sin Almerica. Sklepamo, da je Henricus Petrogna imenovani Barchaça Henricus iz Almericove sorodstvene linije.

Almericov sin Henricus je 28. 6. 1291 – po očetovi smrti – sestri Aldigardi dodelil bogato doto (NK 6, št. 533): od nepremičnin vinograda s pritiklinami v Strunjanu na Ronku in v Viaru, tretjino vinograda z oljkami na Ronku, pol polja v dolini *de Prado* s

polovico pridelka žita, hišo v Miljski četrti pri koči Dominica Petrogne in vrt ob obali v Marčani. Naštete nepremičnine: hiša, vrt, vinogradi, oljke, del polja, ki jih je namenil sestri, so bile prej v njegovi posesti.

L. 1303 je bil *Emricho*, sin pokojnega gospoda Almerica Petrogne, sodolžnik v zadolžnici (NK 11, št. 152, 94). 29. 6. 1316²³ (CP II, št. 36) je bil Henricus Barčaça gastald špitala sv. Mohorja (*hospitalis S. Hermacore*) v Piranu in je zastopal bratovščino ob izterjavi kupnine za njen vrt od podestata. Od srede dvajsetih let se pogosto omenja v kreditnih poslih kot dolžnik (npr. 10. 4. 1330, VK 2a, f. 13^v), kot sodolžnik z bratom Dominicom (23. 12. 1330, VK 2a, f. 83), kot glavni dolžnik skupaj z bratom Dominicom (4. 7. 1330, VK 2a, f. 41^v), ali kot sodolžnik–pôrok (npr. 3. 5. 1325, VK 1, f. 37^v) za dolg ali posojilo. Med sodolžniki za posojilo je ob očetu Henricu občasno nastopal tudi njegov sin Iohanes (*filius ser Henrici de Petrongna dicti Barčaça*) (28. 4. 1337, VK 7, f. 25), ki je 30. 1. 1334 (VK 4, f. 201^v) od očeta, ki je na drobno (pre)posojal mestni kredit, vzel posojilo. Henricus je bil tudi soupnik za dolg (10. 5. 1325, VK 1, f. 41^v), 24. 5. 1325 (VK 1, f. 47^v) pa je bil upnik za posojilo, ki mu ga je dolgoval njegov brat Dominicus. Po sodbi 18. 3. 1328 (VK 2, f. 5) naj bi plačal za zastavljeno kladivo (*martellum*). 30. 4. 1330 (VK 2a, f. 19) je bil eden dveh izvajalcev oporoke, ki sta izročila volilo za dušni blagor pokojnega.

Oporoko je dal zapisati 27. 9. 1342 (Oporoke, 521) v svoji hiši v Osrednji četrti. Hčerki Ricardi je volil dve hiši drugo ob drugi (*contiguas*) in pol koče, ki si jo je delil s čevljarjem Georgijem, v Miljski četrti zraven hiše nečaka Almerica, sina njegovega brata Facina, in hiše vdove in dedičev svojega pokojnega sina Iohanesa. Ricardi je namenil vinograd v Padernu in vinograd v Rižente ob vinogradu svojega sina Almerica. Iz njegove in iz posesti njegove žene Odorlice naj bi Ricardi pripadla še polovica vrta v *Valmaragi*, notranja oprema hiše (*infradomus*) in oblačilo (*epitogium*). Sin Almericus naj bi dobil del vinograda v Pacugu, sin Petrus pa del vinograda in kos zemljišča v Strunjanu. Vnukinja Lucia, hčerka pokojnega Henricovega sina Iohanesa, naj bi ob poroki prejela določeno vsoto denarja. Za glavnega dediča ostalega premoženja je Henricus imenoval sina Nicolausa Donata, medtem ko naj bi sinova Almericus in Petrus poskrbela za uresničitev njegove poslednje volje.

Henricus je imel precej nepremičnega imetja. V svoji oporoki se ga je (1291) spomnil brat Facina (NK 6, št. 483). Njemu in sestrama Gradosi in Mariji je zapustil pol vinograda v Šentjane in pol vinograda v Lucanu. Henricov nečak Almericus, sin pokojnega *ser* Facine, je 7. 11. 1335 prodal pol nedeljene koče, ki jo je imel v Pusterli skupaj (!) s *ser* Henricom Petrogna imenovanim Barčaça (VK 5, f. 116^v). Henricus je 22. 1. 1335 (VK 4b, f. 206^v) za vinograd v Pacugu odkupil občinske dajatve, 25. 3. 1341 (VK 9, f. 2) pa je zamenjal vrt v Marčani za drug vrt. Iz njegove oporoke je razvidno, da je imel hišo v Osrednji četrti, dve hiši in pol koče v Miljski četrti, vinograde v Padernu, Rižente, pol vrta v *Valmaragi*, del vinograda v Pacugu, ter del vinograda in kos zemljišča v Strunjanu. Umrl je pred 1. 3. 1344, ko je Almericus, sin

23 SI PAK PI 9.1, Notarske pergamentne listine.

pokojnega (!) *ser* Henrica Barcaça, z bratom Petrom zamenjal vinograd v Kampolinu za polje v Portorožu (VK 9, f. 54^v).

Henricova žena je bila gospa Odorlica, ki je dala zapisati testament 26. 7. 1328 (Oporoke, 104) v svoji hiši v Osrednji četrti. Za izvajalca je imenovala sinova Iohanesa in Almerica; dediči njenega imetja naj bi bili otroci: Iohanes, Almericus, Petrus, Nicolaus in Ricarda. Slednja naj bi dobila še platno za oblačilo (*çupa*), nakit (*çoia, cerclelum*) in oblačila (*indumenta*). Novo Odorličino oporoko so na istem mestu v prisotnosti vicedomina in dveh njenih sorodnikov zapisali 15. 2. 1341 (Oporoke, 500). Vnučinjama Luciji in Čaneti, hčerkama svojega pokojnega sina Iohanesa, in vnučinki Odorlici, hčerki sina Almerica, je oporočiteljica zapustila denar za nakup oblačil (*gonella*) ob poroki. Sinu Petru je namenila kos vinograda v Strunjanu poleg njegovega vinograda, sinu Almericu pa denarno volilo. Omenjena naj bi bila tudi izvršiteljja njene oporoke, medtem ko bi bila dediča glavnine premoženja Odorlicin sin Nicolaus in hči Ricarda.

Iz podatkov njunih oporok je razvidno, da sta Henricus in Odorlica imela sinove Almerica, Iohanesa, Nicolausa Donata in Petra ter hčerko Ricardo.

Hčerki **Aldigardi**, sinu Henricu in hčerki Mariji je oče Almericus v oporoki 15. 6. 1278 (NK 7, št. 56, 111) namenil premično in nepremično imetje, ki ni bilo predmet posebej zapisanih volil. Aldigarda se je poročila 28. 6. 1291, poldrugi mesec ali malo več po očetovi smrti. Za moža je vzela Venerija, sina Articha Tresija. Brat Henricus ji je v ženitnem dogovoru dodelil imenitno doto (NK 6, št. 533): vinograda s pritiklinami v Strunjanu: na Ronku in v Viaru, tretjino vinograda z oljkami na Ronku, pol polja v dolini *de Prado* s polovico žita, hišo v Miljski četrti ob koči Dominica Petrogne, vrt v Marčani ob obali, 10 liber za plašč iz flandrijskega sukna (*clamis ipre*), svilen tuniko (*tunica de camora*), notranjo opremo za hišo (*infra domus*). Ženinova dota²⁴ je obsegala po izbiri eno od dveh hiš s pritiklinami v Miljski četrti, nato v istem predelu še eno hišo s tretjino koče, potem vinograd v Piaggio v Portorožu (*Plaiolato*), drugega v Nožedu, vrt v Marčani, četrt ribiškega lovišča v *piscaria maiora* in notranjo hišno opremo. Opisani doti mladoporočencev sta bili zavidljiva popotnica za skupno življenje.

Almericova oporoka omenja tudi hčerko **Bono**: Oče ji je namenil eno treh oljk v vinogradu Venerija Rufa v Puzzolu. Njen brat Facina je v testamentu 16. 5. 1291 (NK 6, št. 483) obvezal brata Dominica, da izplača sestri Boni 16 malih beneških liber. Facina je Boni namenil še pol vinograda v Šentjane. Njej in bratu Dominicu je zapustil premičnine in nepremičnine, ki niso bile predmet drugih volil. Bona naj bi dobila vrnjen tudi star (83,3 litra) žita, ki mu ga je posodila od skupnega imetja. Facina jo je poleg brata Dominica imenoval za izvajalko svoje poslednje volje.

24 Do 1532 sta v Piranu doto v zakon lahko prinesla oba zakonca. Dopolnilo k piranskemu statutu iz 1532 pa omenja, da se je v Piranu uveljavila slaba navada, da sinovi, ki se želijo poročiti, hočejo, da jim očetje »dotirajo«, kar največ morejo, češ da se sicer ne bodo mogli poročiti. Očetje pa zaradi svoje neizmerne ljubezni sinovom ustrezajo in se odpovedo lastnemu premoženju v korist sinov v upanju, da bodo ti in snahe poslej lepo ravnali z njimi. Izkušnje pa kažejo, da se dogaja nasprotno. Sinovi, ki so prejeli doto zaradi prepričevanja žen, v kratkem ožamejo očetovo premoženje in jih na starost zanemarijo in prepustijo beračenju. To povzroča spore med očeti in sinovi ter materami in hčerkami. Dote ženinov so bile poslej ukinjene (Pahor & Šumrada, 1987, 488–490).

Hčerk **Gradose** in **Marije** se je 9. 2. 1290 v oporoki (NK 5, št. 159, 80) spomnila mati Mateulda, Almericova žena. Imetje, ki ga ni posebej volila, je zapustila sinu Henricu in omenjenima hčerkama, medtem ko je njun oče Almericus premično in nepremično imetje, ki ni bilo predmet volil, namenil sinu Henricu in hčerkama Mariji in Aldigardi. Gradose in Marije se je v oporoki spomnil tudi njun brat Facina. Njima in bratu Henricu je zapustil pol vinograda v Šentjane in pol vinograda v Lucanu. Štiri desetletja kasneje, 4. 3. 1330 (VK 2a, f. 3^v), omenja Marijo oznanilo mestnega klicarja, da je Almericus, sin pokojnega gospoda Iohanesa Petrogne (Marijinega bratranca), kupil od gospe Marije, hčerke pokojnega gospoda Almerica, vinograd v okolišu Portoroža.

III. 2. Dominicova vnuka (Henricova veja): Iohanes, C(h)uniča

Iohanes, sin pokojnega (!) *ser* Henrica de Petrogna, je 1302 opravljal službo vicedomina (CP II, št. 5). V zapisih se 1306 omenja Iohanes *Petrone*, ki ima zemljišče v Vinjolah (NK 13, št. 289). L. 1308 je prisostvoval ob zapisu oporoke Tende, žene svojega bratranca Dominica Petrogne, sina strica Almerica (NK 15, št. 14, 141–142).

O njegovem poslovnem življenju ni podatkov, zapisi pa postrežejo s številnimi omembami njegovih potomcev. Umrli je pred 25. 4. 1325. Tedaj je bila zapisana zadolžnica Almerica, sina pokojnega gospoda Iohanesa Petrogne, za posojilo (VK 1, f. 31bis). Henricus, sin pokojnega Iohanesa de Petrogna, je 26. 4. 1325 kupil vrt z zemljiščem v Parecagu (VK 1, f. 31bis). Iohanesov sin Petrus je bil 27. 4. 1325 glavni dveh upnikov za posojilo (VK 1, f. 34^v). Komisarja testamenta sta 5. 6. 1328 prodala Pretu, sinu pokojnega *ser* Iohanesa de Petrogna, kos vinograda na območju Fizine (VK 2, f. 63). 6. 1. 1334 se omenja Iohanesov sin Dominicus, ki je odkupil občinske dajatvene obveznosti za dva svoja vinograda v ravnici Nožed in v Piaggio v Portorožu (*Playoladum*) (VK 4, f. 206^v–207).

Iohanesova vdova Grimelda je 5. 6. 1328 namenila doto njunemu sinu Marquardu (VK 2, f. 64). Dotirano imetje v vinogradniških zemljiščih in notranji opremi je bilo ocenjeno na 448 liber. Dve leti kasneje, 22. 4. 1330, je gospa Grimelda plačala izvajalcema oporoke za pol hiše v Miljski četrti, ki jo je prejela v testamentarnem volilu (VK 2a, f. 16^v). Ukvarjala se je z rejo drobnice in imela družabnika (*soçalis*), ki je skrbel za njeno čredo na savudrijskem Krasu (*Carso*) (zapis 4. 6. 1328, VK 2, f. 62^v). Njeno oporoko je 4. 11. 1336 v njeni hiši v Miljski četrti zapisal (njen vnuk?) notar Iohanes, sin *ser* Henrica Petrogne (Oporoke, 386). Sinu Mingolinu (Dominicu) je zapustila dva vola za oranje. Pridelek od posejanih površin na Savudriji (*in Carso*) naj bi porabili za blagor njene duše. Sin Marquardus naj bi podedoval oljke nad Sečo poleg oljčnega nasada dediča pokojnega Mengolina, sina pokojnega Iohanesa, sina pokojnega *ser* Almerica Petrogne, medtem ko naj bi Grimeldin sin Almericus dobil njen del drobnice *in Carso*.

Grimelda in Iohanes sta imela glede na navedene podatke številno potomstvo: omenjajo se sinovi Almericus, Dominicus, Henricus, Marquardus, Petrus in Pretus.

Hčerki **Cuniči** (Iohanesovi sestri), ki naj bi se poročila z Andreo, sinom pokojnega Dominica Rufa, je oče Henricus ob ženitnem dogovoru 15. 7. 1291²⁵ obljubil bogato doto:

25 Rojena bi bila torej kakšno leto pred 1270.

hišo v piranski Osrednji četrti, dva vinograda: enega z zemljiščem v Pacugu in drugega s pritiklinami v Čedoli, zemljišče na ravnici Moriago v Strunjanu, dve v Pantiagu, od tega eno z oljkami, tretjino ribolovnega območja v *piscaria maiora*, vrt v piranskem predelu *Carara maiora* in prostor v cerkvi sv. Jurija. Od hišne opreme ji je namenil sod (*vasculum*), kad za grozdje (*cauciculum*), eno posteljo z baldahinom (*lectum pareglatum*) in dve brez, denar za odejo (*cultra*), dve pregrinjali (*mantilus*) dva prta (*tuuagla*), bakren kotel (*calderum de rame*), železno verigo (*chadena de fero*), dve klopi iz jablanovine (*banchus talponi*), volilo, ki ji ga je zapustila Maria, pokojna teta po materini strani, sukno in plateno blago, ki ga je tedaj imela, ter biserni nakit (*çoa de perle*) (CP I, št. 208; NK 6, št. 545).

III. 3. Dominicov vnuk (Iohanesova veja) Almericus

Iohanesov sin **Almericus** je kot mlajši tega imena deloval v zadnjih desetletjih predhodnega stoletja skupaj z istoimenim stricem, ki je umrl 1291. V tem letu je bil priča v zadolžnici za vino (NK 6, št. 395), prisoten je bil ob določitvi roka za poravnavo glede partnerstva v zvezi s prodajalno (*statio*) (NK 6, št. 475), prisostvoval je sklenitvi ženitnega dogovora (NK 6, št. 533) in razsodbi glede izgubljenega plovila (NK 6, št. 548). Bil je upnik za vino (NK 6, št. 566), na kredit je prodal vino, namenjeno izvozu (NK 6, št. 529). Njegov dolžnik se je obvezal, da mu bo odgovarjal za dolg v roku enega tedna (NK 6, št. 506). Pri njem je bival dolžnik za gostilniško vino (NK 7, št. 11, 103). Dobrih deset let kasneje (1302) je Almericus prisostvoval sklenitvi partnerske pogodbe v zvezi z vinom (NK 13, št. 95). L. 1301 se omenja njegov vrt v *val Meragi* (NK 15, št. 1, 129).

Bil je ugleden mož: L. 1301 je bil navzoč ob razsojanju novigrajskega škofa o razmejitvi ozemelj Pirana in Buj (CP II, št. 1), bil je med piranskimi sindiki in pôroki ob dogovoru za sprejem posojila za Piran (CP II, št. 2), 1303 pa je bil eden treh mestnih funkcionarjev, ki so zastopniku piranskega posojilodajalca vrnilo mestni dolg (CP II, št. 8). Bil je član dvanajstčlanskega Malega sveta oz. sveta modrecev (Pahor, 1958, 112), ki so pripravili novo redakcijo mestnih statutov, razglašeno 15. 8. 1307 (Pahor & Šumrada, 1987, 18). – Od srede dvajsetih let pa je bil na poslovnem prizorišču že dejaven Almericus naslednje generacije: sin Iohanesa, potomca Almericovega strica Henrica.

Almericus de Petrogna je umrl pred 15. 5. 1328, ko je Henricus, sin Almericovega bratranca pokojnega *ser Iohanesa de Petrogna*, na dražbi kupil polje v okolišu *Canaça* iz imetja gospe Flore, vdove (!) po *ser Almericu de Petrogna* (VK 2, f. 50). Gospa Flos (Flor) je 29. 5. 1328 prejela ostanek izkupička od prodanega imetja (VK 2, f. 57). Prodaja njenih posesti je potekala tudi 29. 4. 1330 (VK 2a, f. 19): zemljišče z vinogradom v Lucanu je kupil zgoraj omenjeni kupec Henricus, vinograd v Šentjane pa njegov brat Pretus. Skupaj z moževim bratrancom *ser Dominicom de Petrogna* je bila 25. 7. 1328 (VK 2, f. 89^v) sodolžnica, 18. 11. 1333 (VK 4, f. 129) pa dolžnica za posojilo, medtem ko je bila 3. 2. 1329 upnica za vino, namenjeno trgovanju na tujem (VK 2, f. 218^v). Z Almericom je imela enega (znanega) sina Iohanesa, ki je umrl v istem letu (1328) kot njegov oče.

IV. 1. a Dominicovi pravniki (linija Almericovega sina Dominica): Almericus, Anoe, Cadu(lu)s, Facina, Henricus, Petrus, Bona, Ginana in Sophya

Almericov sin Dominicus je imel sina **Almerica**, ki se prvič pojavi v zapisu 12. 7. 1325 kot priča ob prodaji plovila (*barçaça San Zulian*) (CP II, št. 54). Včasih se je sam zadolževal za posojilo (27. 3. 1328, VK 2, f. 10; 18. 9. 1337, VK 7, f. 113), včasih skupaj z drugimi, npr. z bratom Petrom (6. 4. 1337, VK 7, f. 12; CP II, št. 122), bil je glavni dolžnik tujemu kreditorju, ki se mu je zadolžil skupaj z očetom Dominicom in bratrancem Almericom, sinom svojega pokojnega strica Facina de Petrogna (22. 2. 1339, VK 8, f. 136^v). Z bratom Petrom, s svakom Leonom iz Kopra, z bratrancem Iohanesom, sinom gospoda Henrica de Petrongna imenovanega Barchaça, in še dvema sodolžnikoma si je od tujega kreditorja izposodil 96 liber (24. 2. 1334, VK 4, f. 227), enako vsoto pa so istega dne Almericus, njegov brat Petrus, njun bratranec Iohanes, sin njunega strica Henrica Petrongne imenovanega Barchaça, bratranec Almericus, sin njunega pokojnega strica Facina, svak Leon iz Kopra, zdaj piranski meščan, in še dva druga kreditorja posodili gospodu duhovniku Cadusu, nezakonskemu sinu Dominica Petrogne in Almericovemu polbratu (VK 4, f. 227). Almericus se je pojavljal kot upnik (11. 5. 1337, VK 7, f. 40), kot upnik za posojilo (23. 5. 1333, VK 4, f. 29^v; 18. 9. 1337, VK 7, f. 113). Rok vračila dolga je bil enkrat pogojen s terjatvijo za izplačilo barke (18. 9. 1337, VK 7, f. 113). Zadolževal se je za vino, namenjeno izvozu (14. 8. 1335, VK 5, f. 81), včasih skupaj z bratrancem Almericom, sinom pokojnega strica Facina (17. 5. 1344, VK 11, f. 17^v). Za prejeto blago se je zadolžil z bratom Petrom (5. 3. 1328, VK 2, f. 9^v). Na njegovo trgovsko podjetnost kaže podatek o trgovski partnerski družbi (*societas*), ki jo je 2. 12. 1328 sklenil z Benečanom Marcom Naxellom (VK 2, f. 191^v): Almericus je kupil vino in ga odpeljal na partnerjevi barki prodat na Beneško. Po povračilu vloženega kapitala naj bi se dobiček delil med družabnika. Za štiri mesece in pol se je sredi junija 1332 pri njem udinjal plačanec (*merçenarius*) za plačilo 3 libre, hrano in stanovanje ter par čevljev (CP II, št. 76).

Almericus je imel več nepremičnin. 25. 1. 1345 je omenjen med solastniki vinograda v Gazu: četrtina je pripadala njemu, četrtina njegovemu bratu Anoe-ju, polovica pa pokojnemu bratu Petru in njegovi vdovi Mateldi (VK 9, f. 75). V oporoki njegove matere Tende se 15. 9. 1331 omenja Almericov vinograd v Kaštinjolu (Oporoke, 206), oče Dominicus pa je v oporoki, napisani 15. 2. 1344 (Oporoke, 545), sinovoma Almericu in Petru zapustil pol svojega vinograda v okolišu Gaz v *Comedonu*.

V tridesetih letih je piranska komuna naročila tesarskemu mojstru Ognobenu obsežna dela v piranskem pristanišču. Sredstva za plačilo storitev je pridobila tako, da je svoje obdelovalne površine osvobajala letnih komunalnih dajatev za odškodnino, ki je znašala 8% ocenjene vrednosti vinograda (Mihelič, 1985, 143). Almericus de Petrogna je bil 1333 izbran za enega od štirih pooblaščenцев za ocenjevanje vrednosti vinogradov (CP II, št. 91). Skupaj z očetom Dominicom in bratom Petrom je bil tega leta član piranskega Velikega sveta (CP II, št. 92).

Njegova žena Maria se omenja 9. 5. 1346 v zvezi z delitvijo skupnega vinograda v *val de Prati* (VK 8, f. 91^v). Oporoko je dala zapisati 20. 3. 1349 (Oporoke, 995) v svoji

hiši v Stolni četrti (*porta Domo*). Za dediča je imenovala sina Catarina. Omenja se njena posest: vinograd v *val de Prati*, tretjina vinograda v Kaštinjolu in vinograd in *Casso* (Gaz?), trenutno v posesti Almericovega bratranca – soimenjaka Almerica, sina Henrica Barchaça. Svakinji Sofiji je zapustila blago ali oblačilo (*fustaneum seu mantiglelum*).

O Dominicovem sinu **Anoe**-ju ni kaj prida vesti. Anoe, sin pokojnega *ser* Dominica Petrogne, je 5. 9. 1344 izročil sestri Suffiji, hčerki pokojnega *ser* Dominica Petrogne in ženi Almerica, sina pokojnega Pelegrina Viglie, 4 urne (slabih 260 litrov) vina, ki ji jih je v testamentu zapustil brat Henricus, tudi sin omenjenega Dominica (VK 11, f. 64). Skupaj z bratom Almericom, pokojnim bratom Petrom in njegovo vdovo Mateldo se Anoe 25. 1. 1345 omenja kot solastnik vinograda v Gazu (VK 9, f. 75).

Dominicov nezakonski sin (*natus*) **Cad(ul)us** je bil kanonik piranske cerkve sv. Jurija. V tej vlogi je 15. 1. 1334 prejel denar za maše (VK 4, f. 190^v). S sobrati se je 29. 1. 1331 zadolžil za posojilo (VK 2a, f. 100). Od svojih polbratov Almerica in Petra, od bratranca Iohanesa, sina Henrica Petrongne imenovanega Barchaça, od bratranca Almerica, sina pokojnega Facina de Petrongna, in od svaka Leona iz Kopra, sedaj piranskega meščana, je 24. 2. 1334 prejel posojilo v višini 96 liber (VK 4, f. 227). Na položaju piranskega župnika je 22. 10. 1338 dolgoval polbratu Petru preostanek denarja, ki si ga je Petrus izposodil zanj (VK 8, f. 94^v).

V oporoki Dominicove žene, svoje matere gospe Tende, se 17. 8. 1308 omenja Dominicov sin **Facina** (NK 15, št. 14, 141–142). Tenda je imetje razen v testamentu posebej navedenih volil zapustila otrokom Almericu, Ginani, Sophiji, Petru, Cadulu in Facini. Ta je sam dal zapisati testament 29. 8. 1334 (Oporoke, 326) v svoji hiši v Poljski četrti. Za izvajalca oporoke in dediča je imenoval očeta Dominica.

Dominicov sin **Henricus** je v svoji hiši v Poljski četrti 10. 10. 1341 v svojem testamentu (Oporoke, 506) namenil sestri Sophiji 5 urn (slabih 325 litrov) vina od vina, ki ga je volil bratu Anoe-ju. Za izvršitelja testamenta je določil očeta *ser* Dominica, brata duhovnika Cadusa in brata Anoe-ja; dedič ostalega imetja pa naj bi bil oče Dominicus, po njegovi smrti pa Cadus in Anoe. Brat Anoe je 5. 9. 1344 – očitno že po Henricovi smrti – posredoval sestri Suffiji 4 urne (slabih 260 litrov) vina iz Henricove zapuščine (VK 11, f. 64).

Dominicov sin **Petrus** je večinoma dejavno posegal v posle, le enkrat (1343) je nastopil (le) kot priča ob poravnavi najemnine za hišo (CP II, št. 167). V denarnih poslih se je pojavljal kot dolжник, včasih sam, npr. 27. 1. 1337 (VK 6, f. 192^v) in 22. 10. 1338 (VK 8, f. 91^v), ko se je zadolžil bratrancu Almericu, sinu očetovega brata – svojega strica Henrica Barçaça. Večkrat se je zadolžil skupaj z drugimi, tako 25. 8. 1333 skupaj z očetom (VK 4, f. 227), kateremu je bil 29. 11. 1338 z bratrancem Almericom, sinom pokojnega strica Facina, sodolжник–pôrok (VK 8, f. 98), 3. 6. 1337 skupaj z očetom in svakom Leonom, sinom pokojnega Rubeusa de Leo iz Kopra (VK 7, f. 67), 6. 4. 1337 skupaj z bratom Almericom (CP II, št. 122), kateremu je bil 14. 5. 1337 eden dveh sodolžnikov–pôrokov (VK 7, f. 42^v). V družbi z bratom Almericom, bratrancem Iohanesom, sinom strica Henrica de Petrongna imenovanega Barchaça, in svakom Leonom iz Kopra je pri tujem kreditorju najel posojilo, ki so ga omenjeni skupaj z bratrancem Almericom, sinom pokojnega strica Facina, ter še dvema kreditorjema izročili Petrovemu polbratu, duhovniku Cadusu (24. 2. 1334, VK 4, f. 227). Petrus je bil včasih tudi upnik za posojilo, npr. 17. 5. 1330 (VK 2a,

f. 22^v), občasno skupaj s sorodniki: npr. s svakom Leonom, sinom pokojnega Rubeusa iz Kopra, in z bratrancem Almericom, sinom pokojnega strica Facina de Petrogna (11. 5. 1337, VK 7, f. 39^v). Polbrat, gospod duhovnik Cadulus, mu je v vlogi župnika 22. 10. 1338 dolgoval preostanek denarja, ki si ga je Petrus izposodil zanj (VK 8, f. 94^v).

V dolžniško-upniška razmerja je Petrus stopal tudi pri trgovskem poslovanju. Vnaprej je sprejel plačilo za vino iz svojega vinograda v ravnici Kaštinjol (20. 5. 1339, VK 8, f. 169^v), skupaj s partnerjem je na kredit kupoval vino za izvoz (9. 3. 1339, VK 8, f. 151^v). V družbi z bratom Almericom se je zadolžil za prejeto blago (5. 3. 1928, VK 2, f. 9^v), na kredit je kupoval v prodajalni in dolgoval za *res stationis* (19. 7. 1336, VK 6, f. 86). Omenja se kot upnik za žito (17. 5. 1330, VK 2a, f. 23^v), kot soupnik za gostilniško vino (*vinum taberne*) (6. 2. 1334, VK 4, f. 219^v), kot upnik za vino, namenjeno izvozu (30. 8. 1339, VK 8, f. 192^v). Skupaj s partnerjem se je 30. 5. 1336 zadolžil za nakup barke (VK 6, f. 48^v), dva meseca kasneje (22. 7.) pa je dal barko na kredit v najem (VK 6, f. 85^v). Še v dveh primerih se omenja njegovo plačilo za barko: 22. 10. 1337 (VK 7, f. 124) in 7. 1. 1338 (VK 7, f. 164). Za delo je včasih plačal vnaprej (29. 11. 1338, VK 8, f. 104^v). Imel je tudi najetega uslužbenca (30. 12. 1338, VK 8, f. 117).

Petrus je razpolagal in posloval z nepremičninami. 11. 6. 1335 je mestni klicar objavil, da je Petrus, sin *ser* Dominica de Petrogna, kupil vrt v Marčani (VK 5, f. 52), 28. 7. 1336 je kupil pol vinograda v *Comedonu* na območju Gaza (VK 6, f. 93^v). Sestri Sophiji je 5. 10. 1336 prodal dva vinograda: enega v Kaštinjolu, drugega v Gazu (VK 6, f. 135^v). Imel je vinograd v ravnici Kaštinjol, iz katerega je dolgoval vino (zapis 20. 5. 1339, VK 8, f. 169^v). Oče Dominicus je sinovoma Almericu in Petru v oporoki 15. 2. 1344 zapustil pol svojega vinograda v okolišju Gaz v *Comedonu*, sinu Petru pa še vrt v Marčani (Oporoke, 545). Petrus se 25. 1. 1345 omenja kot pokojni, z ženo – v tem času vdovo – Mateldo pa je naveden kot lastnik polovice vinograda v Gazu, katerega četrtini sta pripadali njegovima bratoma Anoe-ju in Almericu (VK 9, f. 75).

V tridesetih letih (1333) je bil skupaj z očetom Dominicom in bratom Almericom član piranskega Velikega sveta (CP II, št. 92). Pred 6. 12. 1332 je bil eden dveh mestnih cenilcev (CP II, št. 81), 1341 pa je bil imenovan za enega treh piranskih pôrokov za vračilo posojila florentinskim kreditorjem (CP II, št. 146).

Dominicovo hčerko **Bono** omenja 25. 3. 1328 očetov testament (Oporoke, 99). De-diči glavnine imetja naj bi bili Dominicovi sinovi Almericus, duhovnik Cadulus, Petrus, Facina, Anoe, Henricus ter hčerki Sufia in Bona. V drugi oporoki, datirani s 16. 3. 1337 (Oporoke, 402), je oče hčerki Bonetti namenil dve oblačili (*gonella*, *guarnaçonum*), ostalo premoženje pa naj bi v enakih delih dedovali Dominicovi otroci: duhovnik župnik Cadulus, *Rigucius* (Henricus), Bonetta in Anoe. Mati Tenda pa je v svoji drugi oporoki 15. 9. 1331 (Oporoke, 206) hčerkama Sophiji in Boni zapisala dva kosa vinograda v Kaštinjolu ob vinogradu njunega brata Almerica. Bona sama je dala zapisati svojo oporoko 21. 11. 1339 v hiši očeta Dominica de Petrogna v Miljski četrti (Oporoke, 470). Za izvajalca svoje poslednje volje je imenovala svoja brata, piranskega župnika duhovnika Cadula in Petra, medtem ko je za svojega glavnega dediča imenovala očeta Dominica, po njegovi smrti pa naj bi imetje prešlo na njene brate Cadula, Henrica in Anoe-ja. Sestri Sophiji je v testamentu namenila oblačilo (*gonella*).

Dominicovi hčerki **Ginana** in **Sophya** se omenjata v prvi oporoki Dominicove žene, njune matere gospe Tende (17. 8. 1308, NK 15, št. 14, 141–142). Premično in nepremično imetje razen izrecno navedenih volil je zapustila sinovom in hčeram Almericu, Ginani, Sophyi, Petru, Cadulu in Facini. Po njeni drugi oporoki 15. 9. 1331 (Oporoke, 206) naj bi hčerki Sophia in Bona dedovali dva dela vinograda v Kaštinjolu. Oče Dominicus je v testamentu 25. 3. 1328 (Oporoke, 99) hčerki Ginani zapustil oljko v vinogradu v Museli. V naslednji oporoki 15. 2. 1344 (Oporoke, 545) je zapustil vnukinji Mariji, hčerki svoje pokojne (!) hčerke Ginane, 8 liber za oblačilo (*tunica*). Oljka v Museli se v tem zapisu ne omenja.

Hčerko Sophyjo, ženo Almerica Pelegrina de Viglia, je ob sporu za vinograd v Lonzanu 16. 8. 1336 kot prokurator zastopal njen oče *ser* Dominicus (VK 6, f. 103^v–104). Sophija se je 5. 10. 1336 zadolžila za posojilo, ki ga je še istega dne porabila za nakup dveh vinogradov: enega v Kaštinjolu in drugega v Gazu (VK 6, f. 135^v). Od (brata) Anoeja je 5. 9. 1344 prejela 4 urne (slabih 260 litrov) vina, kar ji je drugi brat Henricus zapisal v oporoki (VK 11, f. 64).

IV. 1. b Dominicovi pravnuki (linija Almericovega sina Facina): Almericus, Boneta, Maria, Sufia

Facinova hčerka **Sufia** se omenja v očetovem testamentu 16. 5. 1291 (NK 6, št. 483). Hčerka **Maria**, ki je posedovala lastne nepremičnine, je 21. 1. 1329 dala soglasje, da se za dolg njenega moža Citadina, sina pokojnega Dominica de Margarita, na dražbi proda njen del vinograda v Karbonaru, mož pa ji je v zameno dal del vinograda v Kalčinaru (VK 2, f. 208). Facinova žena Cuniča je v oporoki 14. 9. 1337 (Oporoke, 430) otrokom hčerke Marije, svojim vnukom Micholi, Catarini, Nicolau in Cuniči, zapustila pol vinograda v Kalčinaru in dva kosa vinograda z zemljiščem v okolišu Kaverije, hčerki Mariji pa je namenila denar za nakup bombažnega barhanta. Izvršitelja njene poslednje volje naj bi bila Cuničina otroka Almericus in **Boneta**, ki ju je določila za svoja glavna dediča.

V zapisih je sled zapustil zlasti Facinov sin **Almericus**. Ukvarjal se je s kreditnimi posli. Skupaj z bratrancema Almericom in Petrom, sinovoma strica Dominica, z bratrancem Iohanesom, sinom strica Henrica Petrongne imenovanega Barchaça, in piranskim meščanom Leonom iz Kopra, je 24. 2. 1334 posodil bratrancu Cadusu, nezakonskemu sinu strica Dominica, 96 liber (VK 4, f. 227). V kreditne posle je vstopal včasih s sodolžniki kot glavni dolžnik, npr. 14. 5. 1337, ko je bil njegov bratranec, Dominicov sin Petrus, eden dveh sodolžnikov–pôrokov (VK 7, f. 42^v), ali pa kot sodolžnik–pôrok, npr. 29. 11. 1338, ko je bil glavni dolžnik za posojilo florentinskega kreditorja njegov stric *ser* Dominicus de Petrogna, katerega sin Petrus in nečak Almericus, sin pokojnega Facina Petrogne, sta bila prav tako sodolžnika (VK 8, f. 98^v), ali 22. 2. 1339, ko je bil ob najetju posojila glavni dolžnik Almericov istoimeni bratranec, Dominicov sin Almericus, medtem ko sta bila stric *ser* Dominicus Petrogne in bratranec Almericus, sin pokojnega Facina de Petrogna, sodolžnika (VK 8, f. 136^v). Facinov sin Almericus je bil 11. 5. 1337 skupaj z Dominicovim sinom, svojim bratrancom Petrom, eden treh upnikov za posojilo

(VK 7, f. 39^v). Almericus je bil vpet tudi v poravnave dolgov (7. 11. 1338, VK 8, f. 96; 7. 11. 1338, VK 8, f. 96). Zadolževal se je v zvezi z žitom (3. 6. 1330, VK 2a, f. 29^v; 11. 3. 1338, VK 7, f. 190; 7. 6. 1344, VK 11, f. 28^v), z vinom, namenjenim izvozu (21. 11. 1338, VK 8, f. 103^v), 17. 5. 1344 skupaj z bratrancem Almericom, sinom strica Dominica (VK 11, f. 17^v). Bil je eden dveh prejemnikov poravnave dolga za vino, namenjeno trgovanju na tujem (3. 5. 1344, VK 11, f. 19^v). Z izvozom vina je verjetno povezan tudi Almericov dolg za barko (20. 11. 1338, VK 8, f. 102).

Od posesti nepremičnin je zaslediti Almerica kot prodajalca dveh oljk v *Canaçe* (28. 6. 1328, VK 2, f. 74) in polovice koče v Pusterli, ki so jo je delil s stricem *ser* Henricom Petrogna imenovanim Barçaça (7. 11. 1335, VK 5, f. 116^v). V oporoki istega strica Henrica 27. 9. 1342 (Oporoke, 521) se omenja hiša Facinovega sina Almerica v Miljski četrti.

IV. 1. c Dominicovi pravnuki (linija Almericovega sina Henrica Barçaça): Almericus, Iohanes, Nicolaus Donatus, Petrus, Ricarda

Almericus, sin Henrica Petrogne imenovanega Barçaça, je bil včasih sodolžnik za posojilo (11. 2. 1340, VK 8, f. 254), včasih sodolžnik–pôrok za dolg (20. 10. 1338, VK 8, f. 83^v), bil je tudi upnik bratrancu Petru, sinu *ser* Dominica de Petrogna (27. 1. 1337, VK 6, f. 192^v; 22. 10. 1338, VK 8, f. 91^v). Kupil je dva kosa vinograda v Nožedu (20. 2. 1340, VK 8, f. 245^v), z bratom Petrom pa je zamenjal vinograd v Kampolinu za polje na območju Portoroža (1. 3. 1344, VK 9, f. 54^v). Omemba njegovih nepremičnin je zabeležena v testamentu njegovega brata Iohanesa. Ta je v oporoki 17. 9. 1338 (Oporoke, 457) bratu Petru in sestri Richardi volil vinograd v Kampolinu ob Almericovem vinogradu, bratu Almericu pa je namenil vinograd v Šentjane – svoj in del svoje žene Marije. Almericov oče Henricus je dal 27. 9. 1342 zapisati oporoko (Oporoke, 521), po kateri naj bi sin Almericus dedoval del vinograda v Pacugu. Očetov testament omenja tudi Almericov vinograd v Rižente. Almericova mati Odorlica pa je 15. 2. 1341 Almericovi hčerki, svoji vnukinji Odorlici, zapustila denar za nakup oblačil (*gonella*) ob poroki (Oporoke, 500).

Almericus je dal zapisati testament 1. 3. 1344 (Oporoke, 547) v svoji hiši v Miljski četrti. Za izvajalca oporoke in varuha otrok je imenoval brata Petra in ženo Marijo, ki je bila noseča. Za dediče svojega imetja je določil hčerko Odorlico in enega ali več otrok, ki bi jih njegova žena rodila po njegovi smrti. Če bi kateri od otrok umrl brez dedičev, bi njegov del dediščine prešel na druge, če bi umrli vsi, pa bi imetje prešlo na testatorjeva brata Petra in Nicolausa, pri čemer je bilo potrebno poravnati še dolg notarju Iohanesu, sinu *ser* Henrica Petrogne.

Almericova žena Marija je dala zapisati oporoko 11. 11. 1348 (Oporoke, 920) v svoji hiši v Miljski četrti. Možu Almericu, ki je bil očitno še živ, je namenila del polja v Portorožu, za izvajalca testamenta pa je izbrala moža Almerica, svojega sorodnika Almerica, sina pokojnega Iohanesa Maçarolis, in svojo sestro Eufemijo. Za glavni dedinji je določila hčerki Odorlico in Catarino; če bi umrli, bi Almericus, sin Iohanesa Maçarolis, dobil 16 liber, ostalo pa testatorkina sestra Eufemia. Za skrbnika (*tutor*) je

imenovala moža Almerica in sestro Eufemijo. – Almericov potomec bi špekulativno sodeč po imenih mogel biti Henricus, sin Almerica de Petrogna, ki je bil 1350 priča ob poravnavi (CP II, št. 215).

Tudi Henricov sin **Iohanes** se je občasno zadolžil: 30. 1. 1334 je pri očetu vzel posojilo od kredita, ki ga je oče sprejel za občino (VK 4, f. 201^v). Za posojilo se je včasih zadolžil sam (18. 6. 1337, VK 7, f. 70^v; 3. 10. 1339, VK 8, f. 207) ali kot sodolžnik, npr. 28. 4. 1337 skupaj z očetom (VK 7, f. 25). Občasno je bil tudi upnik za posojilo, npr. 6. 10. 1333 svojemu stricu *ser* Dominicu (VK 4, f. 107^v). Skupaj z Dominicovima sinovoma, bratrancema Almericom in Petrom ter z njunim svakom Leonom iz Kopra, z bratrancem Almericom, sinom strica Facina, in še dvema kreditorjema je 24. 2. 1334 izročil bratrancu duhovniku Cadusu, nezakonskemu sinu strica Dominica, 96 liber posojila (VK 4, f. 227). Za ženo Marijo, hčerko pokojnega Petra Iacomina, je 7. 6. 1338 plačal za pridobitev hišice (*domumcula una parva*) v Poljski četrti za rodbino (VK 8, f. 38). L. 1337 je opravljal funkcijo sodnika ob poravnavi s sinom tesarskega mojstra Ognobene-ja glede dela na piranskem mandraču (CP II, št. 128), in ko so podestat in sodniki imenovali Henrica, sina pokojnega Iohanesa de Petrogna, za zastopnika za sprejem posojila za Piran (CP II, št. 130).

V svoji hiši v Poljski četrti je dal 17. 9. 1338 zapisati poslednjo voljo (Oporoke, 457). Ženi Mariji je namenil del hiše v Poljski četrti poleg njune hiše. Maria in Iohanesov brat Petrus naj bi bila izvršitelja oporoke, po kateri bi bila glavna dediča Iohanesova in Marijina otroka Petrus in Lucia. Bratu Petru in sestri Richardi je zapisal vinograd v Kampolinu ob vinogradu brata Almerica, ki naj bi podedoval tudi vinograd v Šentjane – Iohanesov in del Iohanesove žene Marije. Dediča ostalega imetja naj bi bila Iohanesova starša Henricus in Odorlica. – Iohanesove hčerke, svoje vnukinje Lucije, se je v svojem testamentu, zapisanem 27. 9. 1342 (Oporoke, 521), spomnil Iohanesov oče Henricus: ob poroki naj bi dobila določeno vsoto denarja. V Henricovi oporoki se omenja hiša vdove (!) in dedičev Henricovega pokojnega sina Iohanesa. Tudi Iohanesova mati Odorlica je v testamentu, zapisanem 15. 2. 1341 (Oporoke, 500), za priložnost poroke zapisala vnukinjama Luciji in Čaneti, hčerkama svojega pokojnega sina Iohanesa, in vnukinji Odorlici, hčerki sina Almerica, denar za nakup oblačil (*gonella*).

Gospa Marija, žena pokojnega Iohanesa, nekoč (*olim*) sina *ser* Henrica de Petrogna imenovanega Barchaça, je 9. 8. 1349 (VK 9, f. 228^v–229) kot varuhinja svojih in Iohanesovih otrok Petra in Zanette menjala pol hiše in hišo–kuhinjo (*cochina*) v Poljski četrti za hišo–kuhinjo s teraso (*solarium*) in okoliško zemljišče v Osrednji četrti, pri čemer ji je pripadla še razlika v denarju. V svoji hiši v Osrednji četrti je dala 14. 8. 1348 zapisati testament (Oporoke, 837), katerega določila naj bi izvršili njena brata Iacobinus in Iohanes ter hčerka Lucia. Slednja naj bi dobila pol vinograda v Kazarole, pol vrtov v piranskem predelu *Cararia maiora*, prostor v cerkvi sv. Jurija ter oblačila (*capa, tunica, epitogium*). Ostalo imetje bi pripadlo otrokoma Petru in Zaneti, katerih skrbnica naj bi bila sestra Lucia. V primeru njune smrti bi polovica premoženja pripadla Luciji, druga polovica pa omenjenima testatorkinima bratoma. Čez dve leti, 7. 6. 1350 je Marija dala na istem mestu zapisati nov testament (Oporoke, 1055) z manjšimi spremembami. Hčerki Luciji je tokrat namenila cel vinograd in cel vrt na zgoraj omenjenih lokacijah ter oblačilo

(*epitogium*). Izvajalca oporoke naj bi bila testatorkin brat Iohanes²⁶ in hčerka Lucia, glavna dediča ostalega imetja pa bi bila otroka Petrus in Zaneta.

Njena in Iohanesova hčerka **Lucia** je dala zapisati testament 25. 9. 1347 (Oporoke, 656). V njem je za izvajalko določil oporoke in dedinjo imenovala mater Marijo.

Henricov sin **Nicolaus (Donatus)** je naveden v očetovi oporoki 27. 9. 1342 (Oporoke, 521) kot glavni dedič premoženja, medtem ko naj bi njegova brata Almericus in Petrus poskrbela za uresničitev očetove poslednje volje. V oporoki njegove svakinje Fumije, žene njegovega brata Petra, se 6. 8. 1350 omenja njegov vinograd v Strunjanu (Oporoke, 1056).

Svojih sorojencev, Henricovega sina **Petra** in hčerke Richarde, se je z volilom v oporoki 17. 9. 1338 (Oporoke, 457) spomnil njun brat, Henricov sin Iohanes. Namenil jima je vinograd v Kampolinu ob vinogradu brata Almerica. Henricova žena Odorlica je sinu Petru v oporoki 15. 2. 1341 (Oporoke, 500) zapisala kos vinograda v Strunjanu poleg njegovega vinograda, po testamentu očeta Henrica s 27. 9. 1342 (Oporoke, 521) pa naj bi mu pripadla del vinograda in kos zemljišča v Strunjanu.

Petrus je omenjen 1. 3. 1344, ko je z bratom Almericom menjal polje v Portorožu za vinograd v Kampolinu (VK 9, f. 54^v). Več o njegovi družini pove oporoka (njegove žene) Fumije, "žene Petra, sina pokojnega Henrica Petrogna imenovanega *Barchaza*", zapisana 6. 8. 1350 v Miljski četrti poleg hiše, ki je nekdaj (*olim*) pripadala Petrovemu bratrancu Anoe-ju, sinu pokojnega Dominica de Petrogna (Oporoke, 1058). Fumia je hčerkama Mariji in Flori namenila oblačila in galanterijo (*pannos et ornamenta*), kar naj bi prejeli ob polnoletnosti. Določila oporoke naj bi izpolnila Fumijin mož Petrus in njena sestra Maria. Ostalo premoženje naj bi pripadlo otrokom Pelegrinu, Mariji in Flori. Če bi pomrli brez dedičev, bi Fumijinemu možu Petru pripadel del vinograda v Strunjanu poleg vinograda njenega svaka Nicolausa, sina njenega pokojnega tasta *ser* Henrica Barchaça, vse drugo pa naj bi dobila njena sestra Maria.

Henricova hčerka **Ricarda** naj bi po določilih oporoke brata Iohanesa s 17. 9. 1338 (Oporoke, 457) skupaj z bratom Petrom podedovala vinograd v Kampolinu, oče Henricus pa ji je v oporoki 27. 9. 1342 (Oporoke, 521) volil dve hiši drugo ob drugi in pol koče, ki si jo je delil s čevljarjem Georgijem v Miljski četrti. Namenil ji je še vinograd v Padernu in vinograd v Rižente, iz njegove in iz posesti njegove žene, Ricardine matere Odorlice, pa naj bi ji pripadla še polovica vrta v *Valmaragi*, notranja oprema hiše (*infradomus*) in oblačilo (*epitogium coredatum*).

IV. 2. a Dominicovi pravnuki (linija Henricovega sina Iohanesa): Almericus, Dominicus, Henricus, Marquardus, Petrus, Pretus

Almericus, sin pokojnega gospoda Iohanesa de Petrogna,²⁷ se omenja 25. 4. 1325 kot dolжник za prejeto posojilo (VK 1, f. 31bis). Občasno je bil ob prejemu posojila sodolжник: 7. 6. 1325 je bil eden dveh sodolžnikov za prejeto posojilo, glavni dolжник pa je bil očetov

26 Brat Iacobinus, omenjen v prejšnji oporoki, je verjetno že umrl.

27 Njegov istoimeni ugledni stric, ki je umrl 1328, se verjetno v tovrstne posle ni več spuščal.

bratranec Dominicus, sin pokojnega gospoda Almerica Petrogne (VK 1, f. 53^v). V letih 1329, 1330, 1334 in 1337 je bil večkrat upnik za posojilo (npr. 12. 2. 1329, VK 2, 225; 10. 3. 1330, VK 2a, f. 5^v; 3. 2. 1334, VK 4, f. 119^v; 21. 7. 1337, VK 7, f. 87^v). Posegal je v trgovino z vinom: 10. 5. 1337 se je zadolžil za nakup vina, s katerim se je odpravil trgovat (VK 7, f. 39), 21. 9. 1336 pa je na kredit prodal vino, namenjeno trgovanju na tujem (VK 6, f. 120^v).

Imel je tudi plačano osebje: 29. 6. 1328 je bil upnik za posojilo svojemu hlapcu (*famulus*) (VK 2, f. 73), 25. 7. 1328 je najel delavca za eno leto (VK 2, f. 91^v). Posedoval je živino, ki jo je dajal v živinorejsko družbo *socido*: 26. 8. 1325 je dal v *socido* drobnico (VK 1, f. 89), 18. 5. 1328 dva vola in kravo (VK 1, f. 50^v), 9. 10. 1328 štiri črede po štirideset glav drobnice (*quarnaria pecudum*) (VK 2, f. 131), 19. 8. 1330 dva vola in kravo (VK 2a, f. 53), 15. 11. 1330 štiri črede po štirideset ovac, tri krave in tri teleta (*mançolus*) (VK 2a, f. 58). Mati Grimelda mu je v testamentu 4. 11. 1336 (Oporoke, 386) dodelila svoj del drobnice *in Carso*.

Razpolagal je tudi s pravico do ribolova. Skupaj z Venerijem, sinom pokojnega mojstra Odorlica, je bil 4. 3. 1330 upnik za strunjansko ribolovno močvirje (*palus*) (VK 2a, f. 3), ki ga je 8. 7. 1330 oddal v najem, pri čemer si je pridržal pravico do polaganja mrež (VK 2a, f. 45). Iz tega razmerja je 30. 9. 1330 izšla zadolžnica najemnika omenjenega močvirja upniku Almericu (VK 2a, f. 58^v). Ta je bil 28. 12. 1328 eden treh upnikov dvema ribičema za vlečno mrežo (*trata*) (VK 2, f. 192), podobno je bil eden treh upnikov za kupnino za prodane ribiške mreže 9. 4. 1330 (VK 2a, f. 13).

Bil je imetnik številnih kmetijskih nepremičnin. Mestni glasnik je 4. 3. 1330 naznanil, da je Almericus, sin pokojnega gospoda Iohanesa Petrogne, kupil od (očetove sestrične) gospe Marije, hčerke pokojnega Almerica Petrogne, vinograd na območju Portoroža (VK 2a, f. 3^v). Almericus je 6. 5. 1330 na dražbi kupil vinograd v Mogoronu (VK 2a, f. 26), 1. 1. 1335 pa vinograd z zemljiščem v Parecagu (VK 4b, f. 195^v). Klicar je 4. 2. 1336 razglasil, da je Almericus 22. 1. 1336 kupil prazno, neobdelano zemljišče na lokaciji Kazarole (VK 5, f. 171^v). 2. 10. 1334 je prodal vinograd z zemljiščem v Puzzolu (VK 4b, f. 142^v). Imel je tudi bivanjske nepremičnine: mestni klicar je 29. 11. 1338 objavil, da je Almericus, sin pokojnega *ser* Iohanesa de Petrogna, 25. 11. kupil del hiše v Osrednji četrti (VK 8, f. 103^v–104). Hišo v Poljski četrti v predelu *Carrara parva* pa je 3. 4. 1348 zamenjal za hišo v Osrednji četrti (VK 9, f. 143^v–144).

Almericus je opravljal razne naloge za mesto: 12. 1. 1329 je bil en treh odgovornih prejemnikov posojila za Piran (VK 2, 202^v), 15. 1. 1331 je omenjen kot upravnik žitnega skladišča (*fonticarius*) (VK 2a, f. 93^v), 1334 je bil eden štirih piranskih sodnikov (CP II, št. 105). Istega leta je kot modrec (*sapiens*) prisostvoval dogovoru Pirana z bratoma de Casto glede razmejitve Pirana s Kaštinjolom, ki naj bi jo označevalo dvanajst stebrov (CP II, št. 110), in ob določanju meje Kaštinjola (CP II, št. 111). *Ser* Almericus, sin pokojnega Iohanesa de Petrogna, je bil eden dvanajstih pôrokov, ko so 14. 8. 1337 podestat in sodniki imenovali njegovega brata Henrica, sina pokojnega Iohanesa de Petrogna, za zastopnika za sprejem posojila za mesto (CP II, št. 130).

Njegova žena Binola je v prisotnosti svojega brata vicedomina *ser Ricotta* (Henrica) Vitali in sinov Iohanesa in Henrica dala 5. 8. 1348 v svoji hiši v Osrednji četrti zapisati

oporoko (Oporoke, 789). Grimeldi, hčerki pokojnega svaka Marquarda, in Pretu, sinu pokojnega svaka Preta, je zapustila 10 soldov velikih denarjev (po 32 soldov malih denaričev ali 16 liber), nečakinjama Boni in Ricardi, hčerkama pokojnega brata *ser Venerija Bello* oblačili (*gonella*), svoji hčerki Ricardi, ženi notarja Marca Tayacoço oblačili (*epitogium* in *gonella*), drugi hčerki Drudi, ženi Henrica, sina Marca Tayacoço, pa več oblačil (*zuppa*, *gonella*, *epitogium*, *capa*). Dediči ostalega imetja naj bi bili sinovi: Iohanes, Henricus, Petrus, Marquardus, Pretus in Dominicus. Mož *ser Almericus* naj bi do smrti užival njen del v dveh drugi ob drugi zgrajenih hišah v Osrednji četrti. Skrbnik za Marquarda, Pretta in Mengolina naj bi bil do njihovega šestnajstega leta oče Almericus. Oporoka omenja med imetjem tudi živino (*animales*, *bestiae*) ter obdelana zemljišča za žitni posevek *super Carso*. Binolina oporoka razkriva številno potomstvo zakoncev, ki so ga sestavljali sinovi Dominicus, Henricus, Iohanes, Marquardus, Petrus, Pretus in hčerki Druda in Ricarda, katerih soproga sta bila oče in sin.

Dominicus (ali Mengolinus), sin pokojnega Iohanesa Petrogne, je nastopil kot upnik za vino, namenjeno izvozu (12. 8. 1339, VK 8, f. 192). Ukvarjal se je z rejo drobnice: Mengolinus (Dominicus), sin pokojnega *ser Iohanesa Petrogne*, je 5. 4. 1344 izročil v živinorejsko *socido* pet čred drobnice s po štirideset glavami, navrh pa še šest glav drobnice: velikih, malih in koštrunov (*moltonus*) (VK 11, f. 13^v). Mati Grimelda je 4. 11. 1336 sinu Mingolinu zapustila dva vola za oranje (Oporoke, 386).

Imel je več nepremičnin: 6. 1. 1334 je odkupil komunalne dajatve za dva svoja vinograde na ravnici Nožed in v Piaggio v Portorožu (*Playoladum*) (VK 4, f. 206^v–207). Meja Kaštinjola, ki so jo določali 30. 7. 1334 (CP II, št. 111), je prečkala njegov (*Mengolini de Petrogna*) vinograd. Novembra istega leta je Mengolinus, sin pokojnega *ser Iohanesa de Petrogna*, kupil prazno zemljišče v Strunjanu na lokaciji Viaro (CP II, št. 111), 1349 pa se omenja njegova hiša v Poljski četrti (CP II, št. 202).

Mengolinus se 23. 12. 1347 navaja kot eden od skrbnikov mladoletne sirote (VK 9, f. 136). Oporoko je dal zapisati v svoji hiši v Stolni četrti 18. 11. 1350 (Oporoke, 1111). Hčerki Grimeldi je namenil oblačilo (*gonella*). Za izpolnitev določil oporoke naj bi poskrbeli Dominicov brat *ser Almericus*, žena Mathelda in hči Grimelda. Nečaku Iohanesu, sinu brata Marquarda, je zapisal 20 liber ob poroki. Ostalo imetje naj bi podedovali njegovi otroci Iohanes, Marquardus, Pretus in Almericus in sin ali hčerka ali več otrok, ki bi jih rodila njegova žena Matelda. Če bi vsi otroci umrli nepolnoletni brez dedičev, bi pol zapuščine pripadlo Grimeldi, pol pa bi se prodalo in izkupiček porabilo za dušni blagor. Za varuhe je testator določil brata *ser Almerica*, ženo Matheldo (dokler bi živela v vdovstvu) in brata *ser Henrica*.

Testament njegove žene Matelde je bil zapisan v njeni hiši v Poljski četrti 8. 6. 1350 (Oporoke, 1057) v prisotnosti njenega svaka, moževega brata Almerica in njenega očeta *ser Adalpera Stachine*. Hčerki Grimeldi je zapustila 6 starov (približno 5 hektolitrov) žita, oblačila in galanterijo (*panos et ornamenta*) razen srebrnega pasu (*centura*) in oblačila (*gonella*), ki naj bi pripadla Mateldini sestri Ysaldi. Ostalo imetje naj bi dedovali sinovi Iohanes, Marquardus, Pretus in Almericus. Če bi kdo umrl brez dedičev, bi njegov del prešel na ostale, če bi umrli vsi, bi bila dedinja Grimelda. Mateldin mož bi smel uživati njen del dveh hiš v Poljski četrti nad mestnim trgom, kjer je stanoval.

Iohanes in Grimelda sta imela tudi sina **Henrica**. Čeprav jih navajamo na tem mestu, je potrebno opozoriti, da pri omembah Henrica Petrogne, kjer ime očeta ni navedeno, ni povsem zanesljivo, ali gre vselej za tega Henrica.

Rigo (Henricus) *de Petronga* je 1305²⁸ sodeloval pri prodaji vinograda v Viaru poleg vinograda Dominica *Petrone* izvajalcu testamenta dedinje (NK 13, št. 266). Prodaja je bila oklicana še istega dne (nedelja) (NK 13, št. 267). L. 1312 se omenja hiša *Erici Petro-ne* v Miljski četrti (NK 13, št. 382). *Ser* Henricus de Petrogna je istega leta prisostvoval oddaji zemljišča v S. Bassu v dedni zakup (*emphyteosis*) (CP II, št. 30).

Poplava omemb Henrica Petrogne oz. Henrica, sina pokojnega (gospoda) Iohanesa Petrogne, sledi po 1325. *Ser* Henricus Petrogna se dvakrat omenja v vlogi priče: 1342 je bil prisoten ob osamosvojitvi sinov izpod družinskega okrilja (CP II, št. 158), 1348 pa je bil priča terjatvi do nekdanjega piranskega kreditorja Francisca Benčini, ki ji je nasprotoval kreditorjev zastopnik (CP II, št. 191). Včasih mu je bila zaupana naloga pooblaščenca za prejem testamentarnega volila (12. 8. 1328, VK 2, f. 105^v–106). V imenu otrok (brata) Marquarda je 1. 6. 1338 po mesec dni starejši sodbi moral poravnati določeno vsoto (VK 8, f. 37^v). Kot varuh Sclavona, Iohanesa, Preta in Grimelde, sirot (brata) Preta, sina *ser* Iohanesa de Petrogna, je 1337 nastopil kot upnik za delež, ki je otrokom pripadal po dobra štiri leta starejšem zapuščinskem popisu (CP II, št. 131). V enaki vlogi je 6. 6. 1338 prejel denar po zadolžnici iz oktobra prejšnjega leta (VK 8, f. 39). V imenu prebivalke Kopra je 20. 6. 1328 poravnal starejše posojilo (VK 2, f. 57).

V kreditnih poslih je bil redko dolžnik (2. 11. 1325, VK 1, f. 110), pogosto pa upnik (npr. 2. 8. 1328, VK 2, f. 99; 27. 5. 1330, VK 2a, f. 25; 29. 1. 1331, VK 2a, f. 99^v; 23. 5. 1333, VK 4, f. 36; 15. 6. 1335, VK 5, f. 49) za posojilo. Včasih je bil upnik za plačilo za vino, ki ga je prodal na kredit (7. 4. 1336, VK 6, f. 26^v), bil je upnik za vnaprej plačano žito (18. 5. 1337, VK 7, f. 52^v). Kot upnik je terjal odškodnino za dva izgubljena soda (*bota*), ki ju je bil posodil (26. 6. 1336, VK 6, f. 66). L. 1343 je bil pôrok (*pleço*) za Pazinčana in Tržáčana, ki sta kupila konja. Da bi zanju plačal 50 liber, je prodal 45 urn (dobrih 29 hektolitrov) vina. Vino pa je veljalo 40 soldov velikih denarjev oz. 64 liber, zato je Henrik od kupcev konja zahteval, da mu vrneto razliko (CP II, št. 168). Včasih je bil primoran poravnati račune po sodni odločitvi: po sodbi 7. 7. 1337 naj bi *ser* Henricus de Petrogna izplačal posredniku Sitigoya iz Kaštinjola za nakup mlina (VK 7, f. 80). Ob sporu za testament 22. 6. 1328 so bili trije, med njimi *Giricus* (Henricus) de Petrogna, obsojeni na plačilo (VK 2, f. 183–183^v).

Investiral je tudi v trgovsko poslovanje. 13. 6. 1330 je izročil denar partnerjema, od katerih je bil eden njegov brat Marquardus, sin pokojnega *ser* Iohanesa Petrogne. Odšla naj bi v Zadar ali drugam kupit sir ali kaj drugega, nato pa kupljeno peljala prodat v Piran ali drugam. Obračun stroškov in mornarjev naj bi sledil deset dni po povratku, dobiček pa bi se delil na tri dele (VK 2a, f. 31^v).

Henricus, sin pokojnega Iohanesa Petrogne, je 24. 5. 1337 kot prokurator/sindik Pira-na kupil nekakovostno žito od posrednika florentinske uvozniške družbe, čemur je sledilo pravdanje prek zastopnikov (CP II, št. 125). *Ser* Henricus de Petrogna je 5. 3. 1345 plačal

28 Rojen bi bil predvidoma med 1275 in 1280.

za 300 starov (blizu 250 hektolitrov) žita uvoznikom–družabnikom; žito je bilo morda namenjeno mestnemu žitnemu skladišču (VK 11, f. 95^v).

Najemal je plačane hlapce. 7. 8. 1328 se omenja njegov nekdanji (*olim*) hlapec (*famulus*) (VK 2, f. 101^v–102), 3. 5. 1330 je za eno leto najel delavca (VK 2a, f. 20^v). Za delo je plačeval vnaprej in s tem postal upnik za delovne obveznosti do bivšega uslužbenca (*servicialis*) (9. 4. 1330, VK 2a, f. 14) oz. do bivšega hlapca (*famulus*) (16. 8. 1336, VK 6, f. 111). Imel je živino, za katero je skrbel vzdrževalec *soçalis*, ki se omenja 27. 2. 1329 (VK 2, f. 237^v) in 19. 3. 1325 (VK 1, f. 5^{40r}). Njegov *soçalis* je 27. 2. 1329 dolgoval za gostilniško vino (VK 2, f. 237), 17. 11. 1337 pa mu je bil *soçalis* dolžan za posojilo (VK 7, f. 141).

Nekajkrat je naveden kot lastnik živine v živinorejski družbi *socidi*: 2. 8. 1328 je za tri leta investiral vanjo devet svinj (VK 2, f. 99), 16. 12. 1330 šest svinj (VK 2a, f. 79), 24. 10. 1333 pet čred po štirideset glav drobnice in še osem glav (VK 4, f. 113–113^v), 17. 11. 1337 pa pet čred po štirideset glav drobnice in koštrunov in še 31 glav drobnice (VK 7, f. 140^v–141).

Premožni in ugledni Henricus je sodeloval pri najemu posojil za mesto. *Ser* Henricus (*Rigus*) de Petrogna je bil 1329 med Pirančani, ki so najemali kredit za Piran. Skupaj z drugimi se je zavezal vrniti posojilo in jamčil s svojim imetjem (CP II, št. 67). Tega in naslednjega leta mu je bila zaupana tudi naloga (pre)posojanja mestnih kreditov na drobno posojiljemalcem (CP II, št. 19; 6. 5. 1330, VK 2a, f. 21^v). *Ser* Henricus de Petrogna, sin pokojnega *ser* Iohanesa de Petrogna, je bil 19. 6. 1330 eden od dvajsetih Pirančanov, ki so sprejeli posojilo za Piran (VK 2a, f. 40). L. 1333 je Henricus Petro(n)gne naveden med dvanajstimi odgovornimi piranskimi pôroki ob sprejemu kredita za mesto (CP II, št. 92, 93). Podestat in sodniki so ga 1337 imenovali za zastopnika za sprejem posojila (CP II, št. 130). Henricovo poroštvo in prisotnost sta 1331, 1333, 1337 in 1338 zabeležena ob vračilih piranskih dolgov upnikom (CP II, št. 74; CP II, št. 83; CP II, št. 123; CP II, št. 135). L. 1342 se omenja poldrugo leto starejši zapis, v katerem je *ser* Henricus (*Enricus*) de Petrogna naveden med pôroki za vračilo posojila kreditorju (CP II, št. 151).

Tuji kreditorji so pri posojanju obračunavali neupravičene obresti (*usure*), zato je piranska komuna imenovala zastopnike in modrece (*sapientes*), da so jih od dedičev odušnih kreditorjev terjali nazaj. Henricus de Petro(n)gna se konec štiridesetih let (1349 in 1350) redno pojavlja v tej vlogi (CP II, št. 203, 208, 210, 211, 212).

Pogosto je posloval z nepremičninami. Henricus, sin pokojnega *ser* Iohannis de Petrogna, je 26. 4. 1325 kupil vrt z zemljiščem v Parecagu (VK 1, f. 31bis); kot kupec vrta se omenja tudi 23. 3. 1330 (VK 2a, f. 8^v) in 28. 9. 1336, ko je kupil vrt v Marčani (VK 6, f. 125^v). Iz imetja gospe Flore, vdove po očetovem bratrancu *ser* Almericu de Petrogna, je 15. 5. 1328 na dražbi kupil polje v okolišu *Canaça*, nato še eno polje (VK 2, f. 50). Iz Florinega imetja je 29. 4. 1330 kupil tudi zemljišče z vinogradom v Lucanu (VK 2a, f. 19). 3. 6. 1330 je kupil vinograd *de super callem* (VK 2a, f. 35^v), 20. 1. 1331 vinograd z oljkami v Parecagu (VK 2a, f. 102), 7. 4. 1333 še en vinograd prav tam (VK 4, f. 17). Za hišo, ki jo je 13. 8. 1335 kupil v Stolni četrti (VK 5, f. 75), se je kasneje pravdal s sorodniki lastnika, a jo je uspel obdržati (3. 10. 1335, VK 5, f. 109^v). 18. 11. 1334 je kupil stopnice (*scalle*) v Miljski četrti (VK 4b, f. 164), 29. 9. 1335 pa je odstopil svoje pravice do kamnitih stopnic (*scala lapidea*) v Stolni četrti (VK 5, f. 96–96^v). Hiša Henrica Petrogna je 1338 omenjena na mestnem trgu (*platea comunis*) v Poljski četrti (CP II, št. 136).

Investiral je tudi v gradnjo in nakup mlinov. Piranski Veliki svet je 1. 12. 1336 dal za 29 let v najem Henricu, sinu pokojnega Iohanesa Petrogne, zemljišče z vodo, kjer je smel postaviti mlin ob ustju pritoka *Roye* v Drnico (*in capite aque Roye labentis in flumen Siçolarum*) ob travniku oglejskega patriarha. Od mlina naj bi občini letno plačeval 12 velikih denarjev (32 soldov) (VK 6, f. 178–178^v). 7. 7. 1337 je posredno omenjen nakup mlina s strani *ser* Henrica de Petrogna od prebivalca Kaštinjola, za katerega še ni poravnal kupnine (VK 7, f. 80). Henricus je 13. 2. 1345 prosil podestata za dovoljenje za gradnjo mlina v *fontana antonia*; od objekta bi plačeval star žita na leto (VK 11, f. 85^v–86). Ogled terena je sledil 17. 2. 1345 (VK 86–86^v).

Henricus (tudi *Anrico*) Petrogne (de Petrogna) je bil mestni sodnik in je nastopal ob podestatu, tako 1332 v razsojanju v denarni pravdi (CP II, št. 78) in ob delitvi premoženja zakoncev (CP II, št. 79). Sodnik gospod Henricus de Petrogna je bil proti koncu istega leta ena od prič ob dražbi šestine stolpa in kočice imenovanih *Pilona*, ki se je odvijala v Velikem svetu (CP II, št. 81). Sodniško službo je opravljal tudi 1333 (CP II, št. 91). Ob redakciji statuten 1332 je bil Henricus Petrogne med navzočimi modreci (Pahor & Šumrada, 1987, 20).

Konec štiridesetih let je *ser* Henricus de Petrogna večkrat omenjen v zvezi s prošnjo za investicijo v fevd desetine na Savudriji (*in Carsso*), naslovljeno na koprškega škofa. 15. 11. 1349, ko je bil sodnik njegov sin *ser* Iohanes *ser* Henrici de Petrogna, je bil on sam izbran za enega od štirih zastopnikov, ki naj bi od koprškega škofa sprejeli investituro v fevd desetine *Carsii* (CP II, št. 204), a je 10. 1. 1350 sodelovanje odklonil (CP II, št. 205).

Nicolotta, žena *ser* Henrica Petrogne, je v oporoki, zapisani 18. 8. 1348 v svoji hiši v Stolni četrti (Oporoke, 854), volila sinovoma Iohanesu in Laponu denar, hčerki Ystriji pa vinograd z jablanami v dolini Nožed pri velikem potoku (*aquarium magnum*). Po njeni smrti bi to pripadlo dedičem testatorke. Hčerki Mariji je namenila oblačila in galanterijo (*capa, panni in ornamenta*). Za izvajalca oporoke je imenovala moža *ser* Henrica de Petrogna in otroke Iohanesa, Preta in Ystrijo. Glavnino premoženja, s katerim naj bi do smrti gospodaril njihov oče, naj bi prejeli otroci Petrogna, Pretus, Mengolinus in Maria. – V številnem potomstvu zakoncev je bilo sedem otrok, pet sinov: Iohanes, Laponus, Mengolinus, Petrogna in Pretus ter dve hčerki: Istria in Maria.

Henricova hčerka (Dominicova prapravnukinja) **Istria** se je 1341 podajala v zakon. Njen ženin Iohanes, sin pokojnega *ser* Andree Petenarija, je od tasta *ser* Henrica de Petrogna za nevestino doto 31. 7. 1342 po ženitnem dogovoru z 11. 3. 1341 prejel dragocene premičnine in opremo: oblačili (*gonella, guarnaçonus*) iz škrlata s hermelinom (*varotta*) v vrednosti 70 liber, bordure (*frisatura*) in zlate vezenine (*doplonus*) vredne 6 liber, zlate ali posrebrene pečatne prstane (*stampa*) in sponke (*axole*) vredne 40 liber, zlato okrasje (*stropoli*) vredno 5 soldov velikih denarjev in 6 velikih denarjev, zlato naglavnico (*scufiglia*) za 2 solda velikih denarjev, nakit (*çoa, cerclelus*) iz biserov ocenjen na 27 liber, pas (*centura*) izdelan s srebrom za 7 liber, oblačili iz florentinske tkanine pepelnate barve z dodatki, oblačilo iz zelenega florentinskega sukna z dodatnimi rokavi (*manicia*) in životci (*busta*), oblačilo iz svetlo zelenega žameta s purpurno svilo (*cendato vermiglio*) z dodatki, oblačilo iz modrega in škrlatnega blaga z dodatki, tuniko (*çuppa*) iz svilene tkanine (*cendalum*) z dodatki v vrednosti 50 liber, dva para platnenih rjuh (*linteamen*),

pet tunik (*canisia*), enajst kosov med prti (*tovaglia*), prtički za brisanje rok (*façolus a tergendu manus*) in pregrinjali (*mantile*) ocenjenih na 24 liber, posteljo z baldahinom (*lectum cohoptertum*) in blazino (*plumacium*) ocenjeno na 28 liber, sod (*vasellum*) vreden 8 liber, kovček (*coffenus*), umivalno skledo (*bacile*), bakren kotel (*raminum*) ocenjeno na 8 liber; skupna vrednost izročene ga je znašala 280 liber (CP II, št. 154). Seznam luksuznih predmetov, ki jih je Istrija dobila v doto, nazorno kaže, kako premožen je bil njen oče.

Pozornost zbujata tudi Henricov sin in Dominicov prapravnuk **Iohanes**. L. 1332 je bil Iohanes, sin Henrica de Petrogna, priča ob pisanju testamenta (CP II, št. 75). 1. 5. 1337 je bil upnik za posojilo (VK 7, f. 37). Notar Iohanes, sin *ser* Henrica de Petrogna, je bil 6. 12. 1338 upnik za kupnino za sod (VK 8, f. 111^v). Po sodbi 2. 10. 1339 mu je pripadlo žito v volneni vrečki (*sachum de lana*) za mletje žita v (njegovem?) mlinu (VK 8, f. 212^v). Plačanec mu je dolgoval vnaprej plačano delo (29. 11. 1338, VK8, f. 105).

V zvezi z rejo drobnice je sklepal živinorejske *socide*: (Adal)perius Stachine in Iohanes, sin *ser* Henrica Petrogne, sta 22. 11. 1338 dala v *socido* 112 glav drobnice (VK 8, f. 107), 5. 5. 1339 pa 110 glav (VK 8, f. 167^v). Drobno jima je varoval družabnik in *Carso* (3. 5. 1344, VK 11, f. 20).

Iohanes, sin *ser* Henrica, sina pokojnega *ser* Iohanesa de Petrogna, je 22. 12. 1333 kupil vinograd v Liminjanu (VK 4, f. 148), 21. 1. 1334 pa je prodal vinograd v okolišu Gaz (VK 4, f. 203). 30. 6. 1333 je z izplačilom razbremenil svoj vinograd v ravnici Karbonar letnih komunalnih dajatev (VK 4, f. 48). Zanimiv je zaznamek, ki ga 1342 omenja ob trgovanju s knjigami: notar Iohanes, sin *ser* Henrica de Petrogna, je bil navzoč, ko je piranski vicedomin kot komisar duhovnika Nicolausa, kanonika piranske cerkve, pooblastil zastopnika, ki naj bi izterjal 200 liber in več od Petra Saračena iz Padove za knjige pokojnega pravnega strokovnjaka (*iurisperitus*) Nicolausa, za katerih prodajo je bil Petrus zadolžen (CP II, št. 155). Sodnik *ser* Iohanes, sin *ser* Henrica de Petrogna, je bil 1349 prisoten ob izbiri štirih zastopnikov, ki naj bi od koprskega škofa sprejeli investituro v fevd desetine *Carsii*; eden od izbranih je bil njegov oče *ser* Henricus de Petrogna (CP II, št. 204). Iohanes se slabih deset let kasneje (1358) pojavi v redakciji piranskih statutow kot modrec *ser* Iohanes, sin pokojnega *ser* Henrica (Pahor & Šumrada, 1987, 21).

In zdaj nazaj k Dominicovim vnukom: **Marquardus**, sin pokojnega gospoda Iohanesa de Petrogna, je bil večkrat upnik za posojilo (npr. 11. 8. 1330, VK 2a, f. 51). Prejšnji upnik mu je 3. 6. 1333 odstopil pravice do svojega dolžnika (VK 4, f. 51^v). Ukvarjal se je s trgovino na daleč. Skupaj s piranskim meščanom Dominicom, sinom pokojnega *ser* Odorlica iz Trsta, je 13. 6. 1330 prejel denar od (svojega brata) Henrica, sina pokojnega *ser* Iohanesa Petrogne. V Zadru ali drugje naj bi nabavila sir ali drugo blago in ga prodala v Piranu ali drugod. Deset dni po povratku s trgovske poti naj bi opravili obračun in si nato razdelili dobiček na tri dele (VK 2a, f. 31^v). Marquardus je 1333 od prebivalca Chioggie in prebivalca iz Rimini najel plovilo (*lignum Sanctus Nicolaus*), da bi z njim plul v Marke od Ferma do Senigallije po žito (CP II, št. 94). Lastnika plovila bi šla z mornarji na lastne stroške zraven. Žito bi pripeljali prodat v Piran ali Istro.

Kupil je več vinogradov: 15. 5. 1328 (VK 2, f. 46^v) v Vinjolah, potem še 11. 3. 1330 (VK 2a, f. 4) in 9. 4. 1330 (VK 2a, f. 11^v). Po oporoki matere Grimelde, zapisane 4. 11. 1336 (Oporoke, 386) naj bi Marquardus podedoval oljke nad Sečo poleg oljčnega nasada

dediča pokojnega Mengolina, sina pokojnega Iohanesa, sina pokojnega *ser* Almerica Petrogne.

Poročil se je 1328. Njegova izbranka je bila Ystria iz premožne priseljene florentinske družine Peroni (Mihelič, 1980). Od ženinenga brata Francisca, sina pokojnega Bonsignora, sina pokojnega Lapa Peroni, je 1. 5. 1328 prejel del plačila (300 od 800 liber) njene dogovorjene dote (VK 2, f. 34), 28. 8. 1328 še 200 liber (VK 2, f. 112^v), 14. 4. 1333 pa še dve oblačili iz škrlata za 150 liber, kar je ded Lapus v oporoki zapustil vnukinji Istriji (CP II, št. 89). Tudi Marquardov doprinos v zakon ni bil zanemarljiv: 5. 6. 1328 (VK 2, f. 64) je bilo ocenjeno imetje, ki ga je gospa Grimelda, vdova po Iohanesu de Petrogna, dala Marquardu za doto: vinograd v Nožedu je bil vreden 29 mark (po 8 liber), del vinograda v Vinjolah 13 mark, vinograd v Portorožu 8 mark, opremljena postelja (*lectum coredatum*), kotel (*calderio*), veriga (*cadena*), bakrena posoda (*vasello de rame*) 40 liber, klop (*banchum*) in vinska kad (*caveglum*) ocenjeni na po 4 libre ter pregrinjalo, prt in tri rute; skupna vrednost dotiranega imetja je znašala 448 liber. Deset let kasneje Marquardus ni bil več med živimi. Njegov brat *ser* Henricus de Petrogna je kot varuh (*tutor*) njegovih otrok 1. 6. 1338 poravnal plačilo po mesec dni starejši sodbi (VK 8, f. 37^v).

Čeprav oče pri njem ni označen kot pokojni, domnevamo, da gre tudi pri **Petru**, sinu *ser* Iohanesa de Petrogna, za sorojenca. 27. 4. 1325 je bil glavni od dveh dolžnikov za posojilo (VK 1, f. 34^v). 13. 3. 1328 je kupil osmino hiše v Stolni četrti, četrt vrta v piranskem predelu *Carara piçola*, četrt vrta v predelu *Castello*, četrt vrta v Lucanu, četrt vinograda v Lucanu, po četrtino vinograda z zemljiščema v dolinah Kaštinjol in Parecag in četrt vrta v Strunjanu (VK 2, f. 2^v).

Pret(t)us, sin pokojnega *ser* Iohanis Petrogne, se omenja 5. 6. 1328, ko sta mu komisarja testamenta prodala kos vinograda v Fizine (VK 2, f. 63). 3. 3. 1330 je pridobil rodbinski vinograd (VK 2a 5^v), 4. 4. 1330 je kupil vinograd (VK 2a, f. 11^v). Iz imetja gospe Flore, vdove po očetovem bratrancu *ser* Almericu de Petrogna je 29. 4. 1330 kupil vinograd v Šentjane; tedaj je opravljal službo cenilca (*extimator*) (VK 2a, f. 19, 19^v). *Ser* Preto je 15. 1. 1331 kupil kos vinogradniškega zemljišča s pritiklinami v Strunjanu (VK 2a, f. 93^v).²⁹ Umril je pred 3. 4. 1333, ko je bil sestavljen zapuščinski inventar njegovih sirot. *Ser* Henricus Petrogna (Preto v brat), varuh otrok pokojnega Preta: Sclavona, Iohanesa, Preta in Grimelde, je 18. 10. 1337 kot upnik terjal 112 liber za delež od 22 dukatov (po 5 liber) in 15 soldov velikih denarjev (po 32 soldov malih denaričev) od posejanega zemljišča na savudrijskem Krasu (*Carsum*) ter od žita, vina in volov, ki je po popisu pripadal otrokom. Skupna terjatev v denarju je znašala 136 liber. Otroci naj bi dobili še oklep (*coracia*) z zaščitno ovratnico (*golarum*), meč (*ensis*), nož (*lançeta*) in kopje (*lançonum*) (CP II, št. 131).

Njegova žena gospa Flos (Flor) je bila kot vdova po Pret(t)u de Petrogna 13. 3. 1336 upnica za vnaprej plačano žito in za posojilo (VK 6, f. 15^v). Testament je dala zapisati že štiri leta prej, 14. 5. 1332 (Oporoke, 248), v svoji hiši v Stolni četrti v prisotnosti svaka Almerica, sina pokojnega gospoda Iohanesa Petrogne, in (moževega nečaka) Iohanesa, sina *ser* Henrica de Petrogna. Sestri Catarini je zapustila dve oblačili (*tunica* in *epitogium*),

29 Objava o prodaji je sledila 21. 1. (VK 2a, f. 97^v).

hčerki Grimeldi blago in galanterijo (*pani, ornamenta*). Sinu Sclauonu je namenila srebrn pas (*zentura*) ob poroki, če je ne bi dočakal, bi to dobil sin Iohanes; če bi tudi ta umrl, bi se naj za izkupiček pasú kupil kelih za cerkev sv. Frančiška. Njen mož, s katerim je skupaj uživala pridelek vinogradov in posejanih površin, naj bi dobil notranjo opremo v hiši v Miljski četrti, enako v hiši, ki jo je dobil za doto od matere Grimelde. Volilo v obliki nakita je namenila tudi bratovi hčerki in trem svojim bratom. Izvršitelji oporoke naj bi bili testatorkina mati Beatrix, brat Bilonus in testatorkin mož. Glavnino imetja naj bi podedovali otroci Sclauonus, Grimelda in Iohanes. Med njimi pogrešamo sina Preta, ki se med otroki omenja 1337 (CP II, št. 131).

IV. 3. a Dominicov pravnuk (linija Iohanesovega sina Almerica): Iohanes

Almericus je imel z ženo Floro sina **Iohanesa**, ki je umrl v istem letu kot njegov oče. Gospa Francisca, vdova po Iohanesu, sinu pokojnega gospoda Almerica de Petrogna, je 18. 10. 1328 prodala *iure condicio* dvanajstino mlina dvema Koprčanoma. Od mlina ji je letno pripadal star žita in četrt stara rži (VK 2, f. 136^v). Možni potomec Iohanesa, sina Almerica Petrogne, Mengolinus se posredno omenja 4. 11. 1336 v oporoki Grimelde, žene Iohanesa, sina Henrica Petrogne (Dominicovega vnuka) (Oporoke, 386). Njen sin Marquardus naj bi podedoval oljke nad Sečo poleg oljčnega nasada “dediča pokojnega Mengolina, sina pokojnega Iohanesa, sina pokojnega *ser* Almerica Petrogne”. Dva otroka Francisce in Iohanesa se omenjata 28. 2. 1339, ko je prišlo do spora glede hiše v Piranu, ki je bila prej last Iohanesa de Petrogna, poslej pa je pripadla Francisci in njenima in Iohanesovima otrokoma Flori in Iohanesu (VK 8, f. 141^v–142^v).

ZA ZAKLJUČEK: POVEDNOST VIROV O DRUŽINI PETROGNA

Za prikaz članov prvih generacij družine Petrogna smo uporabili pisne vire, objave piranskih listin (CP I in CP II), notarskih knjig (NK), neobjavljene dele desetih vicedominskih knjig (VK) in 26 neobjavljenih oporok iz piranske enote PAK (SI PAK PI 9.3) do 1350. Nekaj podatkov o družini vsebujejo tudi piranski statuti in njihova dopolnila (Pahor & Šumrada, 1987). Sporočilna vrednost teh virov je za iskanje družinskih povezav in raziskavo poslovnega življenja in premoženja različna.

Statuti in njihova dopolnila naštevajo osebe – člane Velikega sveta – z njihovimi funkcijami in javnim delovanjem, njihove vsakdanje dejavnosti pa ne. Na sorodstvene povezave med omenjenimi osebami moremo sklepati iz imena očeta, ki je pogosto sestavni del poimenovanja posameznika. Zaradi podvajanja imen je potrebno kronološko preverjanje pojavljanja določene osebe. Kadar se pri dveh ali več osebah približno sočasno omenja enak vzdevek/priimek ter oče istega imena, sklepamo, da gre za sorojence. Člani Velikega sveta so bili odrasli moški potomci elitnih piranskih družin, njihovih ženskih partnerk pa statuti ne omenjajo.

Piranske listine, objavljene v CP I in CP II, so v prvi vrsti dokumenti, pomembni za mestno skupnost, v objavi pa so našli mesto tudi nekatere obsežnejše in vsebinsko zanimive zasebne listine in vpisi iz piranskih notarskih in vicedominskih knjig. V

Slika 3: Grb družine Petronio (Foto: Ivan Marinček).

dokumentih, ki zadevajo mestno skupnost, se omenjajo prisotne osebe, pooblaščenci in mestni funkcionarji. Tudi tu so osebe označene s priimki/vzdevki ter imenom očeta ter občasno drugega sorodstva (brata ali bratov), iz katerih je možno ugotoviti pomembnejše moške člane družine in sorodstvene povezave med njimi.

Notarske in vicedominske knjige vsebujejo koncepte (prve) oz. povzetke (druge) listin, ki so nastale ob sklepanju dogovorov pravne in poslovne narave, zlasti kadar so med strankami ostajali neporavnani računi oz. upniško-dolžniška razmerja: ob posojanju, nakupovanju na kredit, vnaprejšnjem plačilu za blago ali storitev, ob poravnava dolgov, ob dogovorih o poslu, ob pravih, prodajah, zakupih in najemih nepremičnin. Ti zapisi v podrobnostih opisujejo gospodarsko in pravno poslovanje, v katerem so bili dejavni predvsem moški, ki so označeni s priimki ali vzdevki, pogosto z imenom očeta, včasih z omembo brata. Redko se poslovno udeležujejo tudi ženske, večinoma vdove, ki pa jih označuje ime (pokojnega) moža, medtem ko ostaja ime njihovega očeta neznano.

V notarskih in vicedominskih knjigah je zabeleženih tudi nekaj ženitnih pogodb, oporok in posmrtnih popisov premoženja. Ženitni dogovori, še bolj pa testamenti in zapuščinski inventarji, slikajo življenjski standard, premoženje in družinske vezi posameznika. Ženitni dogovori dajejo podatke o povezovanju družin med seboj s sklepanjem zakonskih zvez in popisujejo premoženjsko osnovo (doto), ki naj bi jo

mladoporočenca prinesla v zakon in na njej gradila skupno prihodnost, oporoke in zapuščinski inventarji pa opisujejo imetje proti oz. ob koncu življenjske poti oporočitelja. Testamenti so med omenjenimi zapisi najbolj povedni glede družinskih vezi. V njih kot priče redno nastopajo sorodniki testatorja. Kadar so bile oporočiteljice ženske (Kambič, 2010; Kambič, 2012), so zapisu testamenta obvezno prisostvovali njihovi sorodniki. Testatorji so namenili volila predvsem članom ožje, a tudi širše družine, ki so jih pogosto imenovali za izvršitelje oporok in varuhe svojih otrok in imetja. V njih je naštet tudi žensko potomstvo, katerega povezava z očetovo družino se po dekletovi poroki v zapisih izgubi, ker je poslej žena imenovana po možu. Zapuščinski inventarji popisujejo celotno zapuščino pokojnika. Do njih prihaja v primeru nedoletnih dedičev; dodeljen jim je varuh, ki skrbi zanje in za njihovo imetje. Popis naj bi zagotovil, da bi otroci ob doseg polnoletnosti prejeli zapuščino neokrnjeno. V primerjavi z oporokami taki inventarji povedo več o celotnem premoženju testatorja in ga podrobno opisujejo in vrednotijo, medtem ko je v oporokah konkretno navedena le tista posest, ki je namenjena posameznim dedičem, ostalo premoženje in nepremično premoženje (*alia bona mobilia et imobilia*) pa prejme(jo) glavni dedič(i) kot celoto in ni posebej opisano. Fond piranskih oporok³⁰ hrani od 1296 do 1350 26 oporok članov družine Petrogna. Nekateri so dali testament zabeležiti zelo zgodaj, kasneje pa zaradi spremenjenih okoliščin (npr. novega člana družine, smrti predvidenega prejemnika volila ali izvršitelja oporoke) poskrbeli za nov zapis svoje poslednje volje.

Družina Petrogna je bila številna in njena dejavnost je bogato dokumentirana v vseh opisanih virih, ki do srede 14. stoletja omenjajo skupaj 109 članov družine vključno z zakonskimi partnerji, ki jih je v seštevku 24. Oče rodbine Dominicus je imel v naslednji generaciji pet potomcev, v tretji generaciji (vnukov) smo jih zasledili 10, v četrti 25 pravnukov in v peti pa 44 prapravnukov, katerih dejavnosti podrobneje ne predstavljamo. Številčnost potomstva družine se je v naslednjih stoletjih ohranjala, kar je razvidno iz zastopanosti njenih odraslih moških članov v piranskem Velikem svetu 1561/1562:³¹ 21 članov sveta iz družine Petronio je v 150-članskem (Pahor, 1958, 111–112) oblastnem organu pomenilo 14% (Mihelič, 2022, 68).

Člani družine so se že pred sredo 14. stoletja udeleževali v javnem življenju. Bili so člani piranskega Velikega sveta, kar jih samo po sebi umešča v vrste mestne elite, bili so tudi med modreci (*sapientes*) oz. vključeni v 12-članski sestav modrih (Mali svet). Na njihov ugled kaže nastopanje v vlogah mestnih uradnikov, konzulov, sodnikov, vicedominov, notarjev, zastopnikov in pôrokov mesta ob najemanju posojil pri tujih kreditorjih. Uživali so zaupanje in se redno pojavljali v vlogi prič ob poslovno-pravnih dogodkih, nastopali pa so tudi v vlogi razsodnikov (*iudex albitar*) v medsebojnih sporih Pirančanov.

V vsakdanjem poslovnem življenju od zadnjih desetletij 13. do srede 14. stoletja Petroniji niso bili izrazito dejavni, čeprav se pojavljajo v pestrih vlogah. V

30 SI PAK PI 9.3, Oporoke prebivalcev Pirana.

31 SI PAK PI 9. / Fond občine Piran /.

zadolžnicah se omenjajo kot upniki in dolžniki, na kredit so nabavljali žito, platno, dolgove so včasih poravnavali v olju. Posamezni med njimi so kupčevali z vinom: prodajali so ga na kredit, bili upniki za gostilno ali jo imeli v lasti. Sklepali so trgovska partnerstva v zvezi z izvozom vina ter uvozom žita in sira. Podjetnost so pokazali pri pridobitvi komunalne pravice do peke kruha za prodajo, do ribolovnih pravic v komunalnih vodah ter do dajatve za prodajo vina na drobno. Vsoto, ki so jo za te pravice plačali mestu na letni dražbi, so si kasneje povrnili z njihovo prodajo v zakup neposrednim izvajalcem peke, ribolova in vinotoča.

Posedovali so številne nepremičnine. Imeli so hiše in koče v vseh predelih Pirana: v Miljski, Osrednji, Poljski in Stolni četrti, vrtove v Marčani in *Carari maiori*, *Carari piçoli*, in v predelu *Castello*. Obsežna je bila njihova kmetijska posest, ki je pomenila osnovo njihovega blagostanja: vinogradi, oljčna drevesa, žitna polja, travnik, ribolovna območja. V proračun družine so kmetijske posesti³² in ribolovna območja (*Strunjan*, *piscaria maior*) prispevali poglavitni delež. Nekateri Petrogne so imeli tudi mline, pač pa posesti solin pregledani zapisi v zvezi s to družino v zgodnjem obdobju ne navajajo. Ukvarjali so se tudi z rejo drobnice in živine, ki se je pasla v piranskem zaledju. Družinsko premoženje so v treh stoletjih oplemenitili in v prvi polovici 17. stoletja z njegovo vrednostjo dosegli primat v Piranu: po popisu nepremičnin v Piranu in Kaštelu iz 1626 je bila družina Petronio po skupni vrednosti nepremičnega premoženja vodilna v mestu (Bonin, 2005; Mihelič, 2022, 72–73).

32 Vinograde in zemljišča so imeli na lokacijah: Albucan, Čedola, Fizine, Gaz (v *Comedonu*), Kalčinar, Kampolin, Karbonar, Kaštinjol, Kaverije, Kazarole, Liminjan, Lucan, Mogoron, Moriago v Strunjanu, Musela, Nožed, Pacug, Paderno, Pantiago, Parecag, Piaggio, Porotorož, *val de Prati*, Puzzol, Ronek v Strunjanu, Seča, v Rižente, Strunjan, Šentjane, Viaro v Strunjanu, Vinjole. Njihova oljčna drevesa so rasla v *Canaçe*, Gazu, Museli, na Ronku (Strunjan), v Pantiaqu, Parecagu, Puzzolu in na Seči, medtem ko se v Nožedu omenjajo jablane. Njiv na Piranskem ni bilo dosti, člani družine Petrogna so jih imeli v *Canaçe*, Gazu, Portorožu, *val de Prato/Prado* in na Savudriji (*Carso*).

THE ROOTS OF THE PETROGNA/PETRONIO FAMILY OF PIRAN (1257–1350)

Darja MIHELIC

Murnikova ulica 18, 1000 Ljubljana, Slovenia

e-mail: mihelic@zrc-SAZU.si

SUMMARY

The paper presents the Petrogna family (from the 16th century onwards: Petronio) of Piran up to the mid-14th century. The first mention of a representative of the Petrogna dates to before the middle of the 13th century. Members of this family enjoyed public trust and regularly appeared as witnesses in business and legal events, while also acting as arbiters (iudex albitar) in disputes among the local population. The range of roles they performed in everyday business life between the last decades of the 13th century and the mid-14th century is most diverse. In promissory notes they appear alternatively as makers and holders, they purchased grain and linen on account and sometimes paid their debts in oil. Some traded in wine, selling it on account or acting as creditors or proprietors of taverns. They forged trade partnerships related to wine exports and imports of cereal and cheese. They demonstrated true entrepreneurial spirit in obtaining the communal right to bake bread for sale, the right to fish in leasable communal waters, and the right to a levy on the retail sale of wine, offsetting the sum paid to the town for the acquisition of these rights at the annual auction by leasing them to direct operators – bakers, fishermen and tavern keepers. The family owned numerous properties, including houses, cottages and gardens throughout Piran, and extensive agricultural real estate with vineyards, olive groves, grain fields, a meadow, and fishing grounds, which secured their wealth. In fact, the income from the agricultural holdings, the cattle and the fishing grounds constituted the majority of the family's budget. While some of its members owned taverns and mills, the examined records from the earlier period contain no mention of this family in relation to the proprietorship of salt works. The prominence of the Petrogna is further attested by their membership in the Grand Council of Piran and among the wise men (sapientes), i.e., in the twelve-member Council of Sages (the Minor Council), as well as by their holding positions of town officials, consuls, judges, vicedomini, notaries, and activities as town representatives and guarantors of loans taken out with foreign creditors. The Petrogna were a large family, with a total of 109 members, including 24 spouses, recorded up to the mid-14th century. The father of the family, Dominicus, had five immediate descendants, 10 third-generation descendants (grandchildren), 25 great-grandchildren in the fourth generation, and 44 great-great-grandchildren in the fifth. In terms of data sources, this study relies on the published documents Chartularium Piranense by Camillo De Franceschi for the periods up to 1300, and Chartularium Piranense by the same

author for the 1301–1350 period, on the published Piran Statutes including their later amendments, on the corpus of published notary record books of the Piran unit of the Koper archives for the period between 1281 and 1320/1, on unpublished vicedomini codices and on unpublished Piran testaments of the Piran unit of the Koper archives for the periods up to the mid-14th century.

Keywords: the Middle Ages, Piran, Petrogna family, Petronio family, Piran notary record books, Piran vicedomini books, Piran testaments

VIRI IN LITERATURA

- Bonin, Flavio (2005):** Popis nepremičnin v Piranu in Kaštelu leta 1626. Kronika 53, 2, 125–140.
- CP I** – Camillo De Franceschi. Chartularium Piranense. Raccolta dei documenti medievali di Pirano I. (1062–1300) (Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria 36). Parenzo, 1924.
- CP II** – Camillo De Franceschi. Chartularium Piranense. Raccolta dei documenti medievali di Pirano. II (1301–1350). Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria 43. Pola, Parenzo, 1931, 19–96; Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria 44. Pola, Parenzo, 1932, 271–320; Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria 45. Pola, Parenzo, 1933, 255–320; Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria 46. Pola, 1934, 107–192; Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria 47. Pola, Parenzo, 1935, 123–230; Atti e memorie della Società istriana di archeologia e storia patria 50. Pola, Parenzo, 1938, 171–200.
- Darovec, Darko (2010):** Ruolo dei vicedomini istriani nella redazione degli atti notarili in rapporto ad uffici affini dell'area adriatica. Acta Histriae 18, 4, 798–822.
- De Franceschi, Camillo (1924):** Origini e sviluppo del comune di Pirano. Atti e memorie della società istriana di archeologia e storia patria, 36, XIII–LXIII.
- Kambič, M. (2010):** Dednopravni položaj hčera po statutih piranskega komuna – recepcija ali kontinuiteta rimskega prava. Acta Histriae, 18, 4, 769–788.
- Kambič, Marko (2012):** Tutela impuberum v historični perspektivi s poudarkom na statutih srednjeveških primorskih mest na Slovenskem. Zbornik znanstvenih razprav, 72, 117–147.
- Majer, Francesco (1904):** Inventario dell'antico archivio municipale di Capodistria. Capodistria.
- Mihelič, Darja (1980):** Življenje in poslovanje nekaterih Peronijev v srednjeveškem Piranu. Kronika, 28, 1, 14–22.
- Mihelič, Darja (1985):** Neagrarno gospodarstvo Pirana od 1280 do 1340 (Dela 27). Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Mihelič, Darja (1989):** K osvetlitvi nekaterih votlih mer srednjeveškega Pirana. Kronika, 37, 1/2, 22–26.
- Mihelič, Darja (2015):** Nekdanji dogovori o reji živine na ozemlju istrskih mest. V: Mogorović Crljenko, Marija & Elena Uljančič-Vekić (ur.): Animalia, bestiae, ferae O *životinjama* u povijesti na jadranskom prostoru. Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa = Animalia, bestiae, ferae Animals in history in the Adriatic area. Collected papers from the International Scientific Conference (Istarski povijesni biennale, sv. 6). Poreč, Zavičajni muzej Poreštine; Pazin, Državni arhiv; Pula, Sveučilište Jurja Dobrile, 40–57.

- Mihelič, Darja (2022):** H genealogiji piranskega intelektualca 16. stoletja. Almerigo Petronio in njegova družina. Kronika, 70, 1, 59–76.
- NK 1** – Darja Mihelič, Najstarejša piranska notarska knjiga. (1281–1287/89) (Viri za zgodovino Slovencev 7). Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, 1984.
- NK 2** – Darja Mihelič, Piranska notarska knjiga. Drugi zvezek (1284–1288) (Viri za zgodovino Slovencev 9). Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, 1986.
- NK 3** – Darja Mihelič, Piranske notarske knjige – fragmenti. Zv. 6 (1284–1296) = The notary books from Piran – fragments. Vol. 6 (1284–1296) (Thesaurus memoriae, Fontes 13). Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 2016, 49–102.
- NK 5** – Darja Mihelič, Piranske notarske knjige – fragmenti. Peti zvezek, (1289–1305) = The notary books from Piran – fragments. Fifth volume (1289–1305) (Thesaurus memoriae, Fontes 7). Ljubljana, Založba ZRC, 2009, 47–81.
- NK 6** – Darja Mihelič, Piranska notarska knjiga. Tretji zvezek (1289–1292) = The notary book from Piran. Third volume (1289–1292) (Thesaurus memoriae, Fontes 1). Ljubljana, Založba ZRC, 2002.
- NK 7** – Darja Mihelič, Piranske notarske knjige – fragmenti. Peti zvezek (1289–1305) = The notary books from Piran – fragments. Fifth volume (1289–1305) (Thesaurus memoriae, Fontes 7). Ljubljana, Založba ZRC, 2009, 101–124.
- NK 8** – Darja Mihelič, Piranske notarske knjige – fragmenti. Peti zvezek (1289–1305) = The notary books from Piran – fragments. Fifth volume (1289–1305) (Thesaurus memoriae, Fontes 7). Ljubljana, Založba ZRC, 2009, 125–150.
- NK 10** – Darja Mihelič, Piranske notarske knjige – fragmenti. Zv. 6 (1284–1296) = The notary books from Piran – fragments. Vol. 6 (1284–1296) (Thesaurus memoriae, Fontes 13). Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 2016, 111–197.
- NK 11** – Darja Mihelič, Piranske notarske knjige – fragmenti. Zv. 7 (1301–1320/1321) = The notary books from Piran – fragments. Vol. 7 (1301–1320/1321) (Thesaurus memoriae, Fontes 15). Ljubljana, Založba ZRC, 2018, 57–102.
- NK 13** – Darja Mihelič, Piranska notarska knjiga. Zv. 4 (1298–1317) = The notary book from Piran. Vol. 4 (1298–1317) (Thesaurus memoriae, Fontes 4). Ljubljana, Založba ZRC, 2006.
- NK 14** – Darja Mihelič, Piranske notarske knjige – fragmenti. Zv. 7 (1301–1320/1321) = The notary books from Piran – fragments. Vol. 7 (1301–1320/1321) (Thesaurus memoriae, Fontes 15). Ljubljana, Založba ZRC, 2018, 111–127.
- NK 15** – Darja Mihelič, Piranske notarske knjige – fragmenti. Zv. 7 (1301–1320/1321) = The notary books from Piran – fragments. Vol. 7 (1301–1320/1321) (Thesaurus memoriae, Fontes 15). Ljubljana, Založba ZRC, 2018, 129–152.
- Oporoke** – SI PAK PI 9.3, Oporoke prebivalcev Pirana: 99, 101, 104, 206, 248, 326, 386, 402, 430, 457, 470, 500, 506, 521, 545, 547, 656, 789, 837, 854, 920, 995, 1055, 1057, 1058, 1111.

Pahor, Miroslav (1958): Oblastni in upravni organi Pirana v dobi Beneške republike. *Kronika*, 6, 3, 109–130.

Pahor, Miroslav & Janez Šumrada (1987): Statut piranskega komuna od 13. do 17. stoletja (Viri za zgodovino Slovencev, 10). Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

SI PAK PI – Pokrajinski arhiv Koper, enota Piran.

SI PAK PI – Seznam oporok.

SI PAK PI 9 – Notarski knjigi 5, 15.

SI PAK PI 9. – Fond občine Piran / II. kodeksi (1282–1885) / 4/b Acta consiliarium / knjiga št. 1 (1561–1562).

SI PAK PI 9.1 – Notarske pergamentne listine, 24. 1. 1333, Piran; 29. 6. 1316, Piran.

VK – SI PAK PI 9, Vicedominske knjige 1, 2, 2a, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 153.

Žitko, Salvator (2022): Vrnitev v Italiji zadržanih umetnin in arhivov iz Kopra, Izole in Pirana: zgodovina neke problematike ali problematika neke zgodovine? *Annales, Series Historia et Sociologia*, 32, 1, 1–38.